

Kulturfrivillighetens tilstandsrapport 2026

Temadel: Regionale kulturfond

Kulturalliansen

Tittel

Kulturfrivillighetens tilstandsrapport 2026

Rapportnummer

2026:1

Publisert

August 2026

Utgiver

Kulturalliansen

Forfatter

Bjarne Dæhli

Rapporten er skrevet på oppdrag for Kulturalliansen

Kontakt

kulturalliansen.no

kultur@kulturalliansen.no

Innholdsfortegnelse

1. Om kulturfrivillighetens tilstandsrapport	4
2. Kulturalliansens anbefalinger	5
3. Kulturfrivilligheten i Norge	6
3.1. Befolkningens deltakelse i kulturaktiviteter	7
3.2. Antall medlemskap	9
3.3. Studietimer og deltakere	11
3.4. Frifond organisasjon	13
3.5. Momskompensasjon	14
3.6. Lokaler som rammevilkår	15
3.7. Etablering av regionale kulturkretser	16
3.8. Spillemidler til kulturformål	17
4. Regionale kulturfond – fra idé til gjennomføring	19
4.1. Kartlegging av Regionale kulturfond i åtte fylker	26
4.2. Akershus	29
4.3. Buskerud	30
4.4. Innlandet	32
4.5. Oslo	33
4.6. Trøndelag	34
4.7. Vestfold	36
4.8. Vestland	37
4.9. Østfold	39
4.10. Likheter og ulikheter mellom fylkene	40
4.11. Regionale kulturfond som nasjonal ordning	41

1. Om kulturfrivillighetens tilstandsrapport

Formålet med tilstandsrapporten er å gi en statusbeskrivelse av kulturfrivilligheten, med Kulturalliansens medlemsorganisasjoner som utgangspunkt. Tallene er ikke en fullstendig telling av Kulturalliansens medlemmer eller av kulturfrivilligheten i Norge, men gir indikasjoner på utviklingstrekk. Rapporten følger opp medlemsundersøkelsen fra 2024 og supplerer denne med tall fra de to siste årene. Datagrunnlaget består av opplysninger innhentet fra 15 av Kulturalliansens 34 medlemsorganisasjoner:¹

Rapporten omtaler også tre av Kulturalliansens prioriterte områder: regionale kulturkretser, bedre lokaler for kulturfrivilligheten og spillemidler til kulturformål.

I tillegg har tilstandsrapporten en temadel, som i denne utgaven handler om gjennomføringen av Regionale kulturfond fra 2025.

Rapporten er utarbeidet av Bjarne Dæhli på oppdrag fra Kulturalliansen i juni 2026.

Nøkkeltall

Kulturalliansens medlemsorganisasjoner fremstår i dag som robuste. Antall medlemskap i utvalget var ved årsslutt 2025 for første gang var høyere enn antall medlemskap i 2018. Samtidig er utviklingen noe ujevn mellom organisasjonene. Flere store og mellomstore organisasjoner vokser, mens enkelte organisasjoner og interessefelt fortsatt ligger under nivået før covid-19.

Tall fra utvalget i undersøkelsen viser følgende:

- I 2025 hadde organisasjonene i utvalget 215.655 medlemskap. Det er 1,7 % høyere enn i 2018, 3,2 % høyere enn i 2019 og 10,4 % høyere enn i 2022.
- Tall fra studieforbundstallene viser økning i rapporterte studietimer: De tre aktuelle studieforbundene hadde til sammen 652.800 kurstimer i estetiske fag og håndverksfag. Dette er 6,7 % høyere enn i 2019. De samme tre studieforbundene hadde 189.137 deltakere i 2025, som er 4,3 % over 2019.
- Frifond-tallene peker på at den unge delen av kulturfrivilligheten har et stort omfang. For NMR-forvaltede organisasjoner (musikkorganisasjoner) økte tellende medlemmer fra 42.173 i 2024 til 45.896 i 2025, og antall tellende lag fra 1.688 til 1.947.
- For LNU-forvaltede organisasjoner er grunnlagsårene til Frifond endret, slik at tallene ikke kan leses som en tidsserie, men siste tilgjengelige grunnlagsår summeres til 29.340 tellende medlemmer og 771 tellende lag i 2025, som er en økning fra 2023/2024.
- Momskompensasjon til driftskostnader i sentralledd økte samlet fra 13,5 mill. i 2024 til 15,1 mill. i 2025. Dette uttrykker sentralleddens drifts- og prosjektkostnader, og påvirkes av flere forhold.
- Av viderefordelt momskompensasjon til underledd er det gjort et utvalg på tre organisasjoner. For disse økte kompensasjonen fra 13,9 mill. kroner i 2022 til 21 mill. kroner i 2025, tilsvarende 51,2 prosent nominell vekst. Fra 2024 til 2025 var økningen 3,75 prosent. Det kan tyde på økte kostnader, økt aktivitet eller flere lokallag som kommer inn under ordningen.
- I befolkningen som sådan, utøver eller deltar over 1/3 av befolkningen i aktiviteter innenfor kulturfrivilligheten (måling fra mai 2026).

¹ Oversikt over Kulturalliansens medlemmer – se <https://www.kulturalliansen.no/omoss#medlemmar>

2. Kulturalliansens anbefalinger

På bakgrunn av funnene i rapporten anbefaler Kulturalliansen følgende:

1. Bygg et sterkere kunnskapsgrunnlag om kulturfrivilligheten

Kulturfrivilligheten er en del av både frivilligheten og kulturlivet, men faller ofte mellom etablerte statistikker og forskningsområder. Dette gjør at kunnskapsgrunnlaget er fragmentert. Kulturalliansen anbefaler derfor at det bygges et mer systematisk kunnskapsgrunnlag om kulturfrivilligheten som egen delsektor. Særlig er det behov for mer kunnskap om rekruttering, deltakelse, unges engasjement, samspillet mellom frivillig og profesjonelt kulturliv og hvordan ulike rammevilkår påvirker aktivitet og organisasjonsutvikling.

2. Styrk kulturfrivillighetens rammevilkår

Tilstandsrapporten viser at kulturfrivilligheten står sterkt på mange områder, men peker samtidig på utfordringer knyttet til rekruttering, tilgang til egnede lokaler og rammevilkår som understøtter videre utvikling. Kulturalliansen anbefaler derfor at regjeringen fører en helhetlig politikk for kulturfrivilligheten. Det innebærer blant annet å sikre stabile og forutsigbare tilskuddsordninger og regelstyrt fullfinansiering av momskompensasjonsordningen, sørge for at spillemidler til kulturformål fordeles i tråd med den nye forskriften, og følge opp den kommende nasjonale kulturarenastrategien med kraftfulle tiltak.

3. Viderefør og styrk Regionale kulturfond

Gjennomgangen av den første tildelingsrunden viser at Regionale kulturfond svarer på et reelt behov og har blitt et viktig virkemiddel for samspill mellom frivillig og profesjonelt kulturliv. Kulturalliansen anbefaler derfor at ordningen videreføres som en permanent statlig ordning med forutsigbar finansiering og en opptrapping av den økonomiske rammen.

Kartleggingen viser samtidig at det er behov for en videre utvikling av ordningen. Fylkeskommunene må legge forskriftens formål og krav til grunn for utforming og forvaltning av ordningen, slik at praksis blir mer forutsigbar og likeverdig på tvers av landet. Ordningen bør evalueres etter 2026. Evalueringen bør blant annet undersøke om Regionale kulturfond fungerer som et supplement til eksisterende tilskuddsordninger, slik intensjonen har vært, hvordan forskriftens formål og krav etterleves, og hvordan prinsippet om armlengdes avstand ivaretas i forvaltningen.

3. Kulturfrivilligheten i Norge

Kulturfrivillighet som begrep

Selv om formaliseringen av kulturfrivilligheten nasjonalt kan sies å ha oppstått blant annet med stiftelsen av Noregs Ungdomslag i 1896, er det først i regjeringens strategi for kulturfrivillighet i 2023 at begrepet har slått rot i en kulturpolitisk sammenheng.

Denne tilstandsrapporten benytter den samme forståelsen av kulturfrivillighet som brukes i regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (Rom for deltakelse (2023–2025)). Utgangspunktet er yringskulturbegrepet fra Enger-utvalget/Kulturutredningen 2014 og omfatter den frivillige virksomheten innen musikk (kor, korps, folkemusikk, band, opera), scenekunst (amatørteater, dans, revy, spel), visuell kunst, litteratur (og lesesirkler), film, dataspill og kulturarv – både materiell og immateriell, inkludert tradisjonelle håndverk og historielag. Denne aktiviteten skjer både i foreninger og mer spontane former.

Hva vet vi?

Avgrensningen innebærer noen utfordringer når feltets utvikling skal vurderes over tid. Definisjonen som knyttes til yringskultur går på tvers av de etablerte kategoriene i Frivillighetsregisteret, som også samfunnsforskningen har tatt utgangspunkt i. Husflid og tradisjonelt håndverk, historielag og deler av folkemusikkfeltet kan falle under både «hobby og fritid», «kunst og kultur» og «bolig og lokalmiljø». Tilsvarende driver mange barne- og ungdomsorganisasjoner og tros- og livssynsorganisasjoner kulturaktiviteter som faller innenfor strategiens definisjon, uten å være klassifisert som kunst og kultur etter ICNPO-kategoriene².

En må derfor kombinere flere kilder for å kunne mene noe kvalifisert om kulturfrivillighetens status og utvikling. Tall fra organisasjonenes medlemsregistre og utvikling i studietimer hos studieforbund er trolig gode indikatorer, i kombinasjon med utviklingen i økonomi og andre arbeidsbetingelser – spesielt hensynet til tilstrekkelige og egnede lokaler.

Samtidig vil kulturfrivilligheten påvirkes av de samme utviklingstrekkene som frivillig sektor ellers.

Under gis en gjennomgang av noen utviklingstrekk som har gjort seg gjeldende etter covid-19, som gav en midlertidig tilbakegang i både utbredelse og oppslutning i frivillig sektor generelt.

Det store bildet

Senere forskning peker på et sammensatt bilde av frivilligheten i Norge. Følgende er spesielt relevant:

- ISFs tidsserie og rapporten *Tilbake til normalen?*³ viser at frivillig innsats i Norge samlet er tilbake på et høyt nivå etter pandemien, men at innsatsen i gjennomsnitt er blitt tynnere: Frivillige bruker noe færre timer, færre gjør arbeid for mange organisasjoner, og færre tar oppgaver knyttet til styre, administrasjon og drift. Nedgangen blant unge, særlig unge menn, trekkes fram som et utviklingstrekk.
- SSBs *Norsk kulturbarometer 2025*⁴ viser en stabilisering av befolkningens kulturbruk etter den tydelige gjeninnhenting i 2023.
- Kulturdirektoratets *Kulturens tilstand 2024*⁵ beskriver en kultursektor som vokser og blir mer fragmentert, med flere småaktører, økende arrangementsproduksjon i deler av feltet og tydelige forskjeller i tilgjengelighet mellom geografi, økonomi og sosiale grupper.

² <https://www.brreg.no/registrering-i-frivillighetsregisteret/tilgjengelige-kategorier-for-aktiviteten/>

³ <https://hdl.handle.net/11250/3144551>

⁴ <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/statistikk/norsk-kulturbarometer>

⁵ <https://www.kulturdirektoratet.no/publikasjoner/kulturens-tilstand-2024-tilgjengelighet>

- Rambølls kartlegging av det sceniske amatørfeltet⁶ peker på kostnader, lokaler, rekruttering, samspill med profesjonelle og ulik tilgang som sentrale rammevilkår.

Tidsserien fra ISF/Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor viser at frivilligheten i Norge har kommet seg etter pandemien, innen så godt som alle frivillighetsområder, herunder kulturfrivillighetens kategorier. I 2023 oppga over 60 prosent av befolkningen at de hadde utført frivillig arbeid det siste året, om lag samme nivå som før. Dette bekreftes også i Frivillighetsbarometeret⁷, med et stabilt deltakelsesnivå på 61–62 prosent i 2023, 2024 og 2025.

Tilbake til normalen? viser at det har vært en nedgang i medlemskap innen kunst og kultur, samtidig som hobby/fritid og arbeidslivsorganisasjoner har vokst. Også her gjelder forbeholdet om kategorier: Deler av kulturfrivilligheten (folkekultur, husflid) kan ligge på hobby/fritid-siden av denne tellingen.

Samtidig kan innsatsen bli tynnere på individnivå. Færre deltar i mange organisasjoner, færre legger ned mange timer, og færre tar styreverv og andre drifts- og administrasjonsoppgaver. Frivillighetsbarometeret 2025 viser at motivasjonen blant ikke-frivillige til å begynne har falt fra 45 til 41 prosent på ett år, og at den langsiktige trenden for rekrutteringspotensial er svakt nedadgående.

Frivillighet Norge har gjennomført Frivillighetsbarometeret siden 2018, og innen kategori «kulturorganisasjoner» har det vært en svak, men jevn nedgang i frivillig arbeid, fra 12–13 prosent rundt 2018–2020 til 10–11 prosent i 2024–2025. Deltakelse i aktiviteter i regi av kulturorganisasjoner svinger mellom 15 og 18 prosent, mens medlemskap ligger stabilt rundt 10–12 prosent.

En endring som kan gi grunn til uro er at unge menns deltakelse har falt med rundt 10 prosentpoeng etter pandemien. Forskerne advarer om at dette må følges nøye over kommende år. Eldre er derimot mer aktive, og bidraget fra denne gruppen kompensere i bredden for fallet blant de yngste.⁸

Kulturdirektoratets Kulturens tilstand 2024 har en ny sektoranalyse som konkluderer med at «det frivillige tilbudet fremstår stabilt» samtidig som kultursektoren samlet vokser med flere foretak, mer arrangementsproduksjon og en betydelig vekst i småaktører og personer med løs tilknytning. Rapporten understreker at kulturfrivilligheten ikke er fullt ut behandlet i denne første utgaven, den har egne politiske og strategiske rammer (jf. Rom for deltakelse) og varsler dypere behandling i kommende utgaver.

Når tallene fra kulturfrivilligheten ses i sammenheng med utviklingstrekkene i frivilligheten generelt, framstår hovedutfordringen som at kulturfrivilligheten mangler deltakere eller ikke lykkes med å rekruttere nye. Sårbarheten ligger særlig innen rekruttering til verv, tilgang på egnede lokaler og at øvrige rammevilkår holder tritt med utviklingen.

3.1. Befolkningens deltakelse i kulturaktiviteter

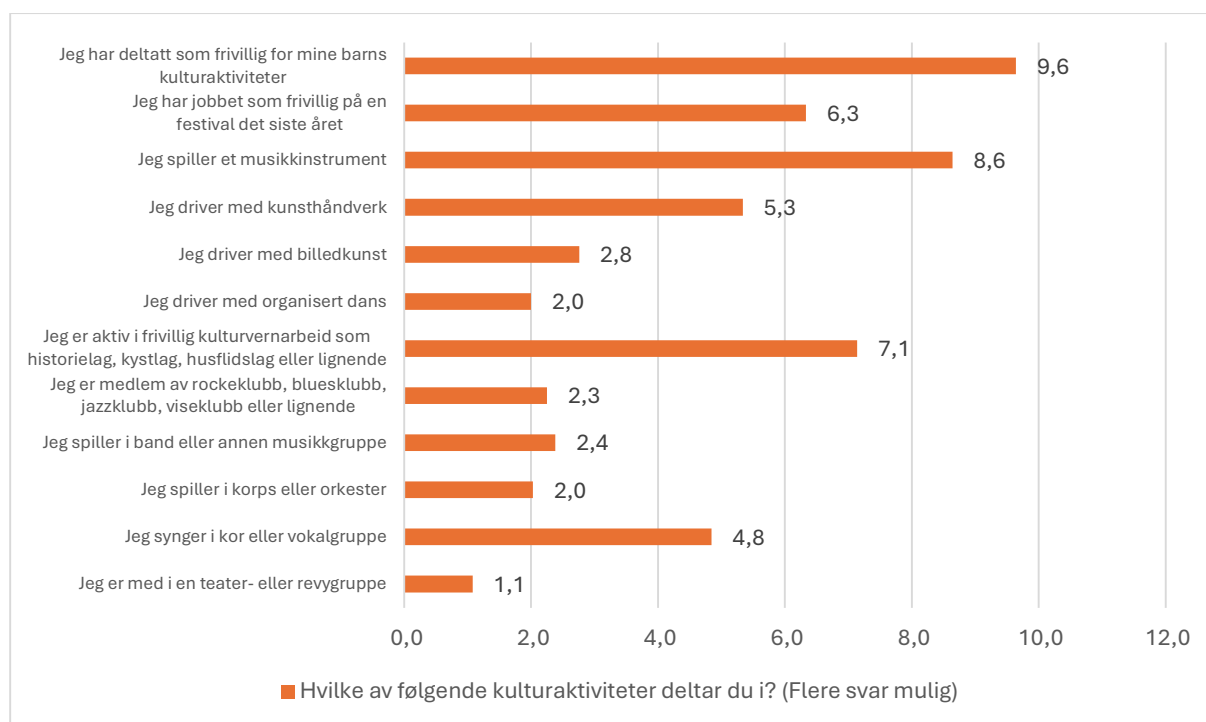
Frivillighetsbarometeret gjennomføres årlig, senest gjennomført i mai 2026. Rapporten er foreløpig ikke publisert, men Kulturalliansen er gitt tilgang til tallene som omhandler befolkningens deltakelse i kulturaktiviteter.

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kartlegging-av-det-sceniske-amatorfeltet/id3110026/>

⁷ <https://www.frivillighetnorge.no/rapport/statistikk/frivillighetsbarometeret/frivillighetsbarometeret>

⁸ <https://www.frivillighetnorge.no/nyheter/fersk-rapport-frivillig-innsats-tilbake-til-normalen>

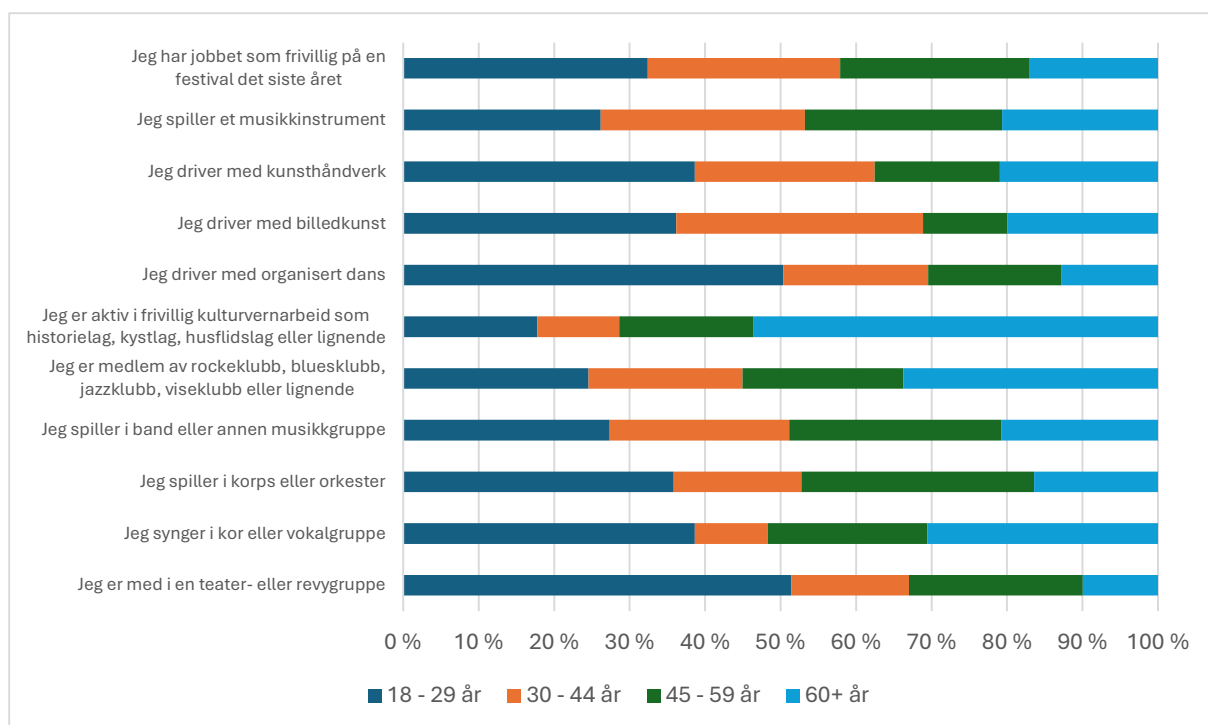
Av denne fremgår det at over 1/3 av befolkningen (36,1 prosent) deltar på minst en av følgende aktiviteter:⁹

Kvinner har høyere samlet deltakelse enn menn når det kommer til deltakelse på minst en aktivitet, som er 38,2 prosent av kvinner og 34,1 prosent av menn. Det er noen flere menn enn kvinner som spiller i band. Det samme gjelder å spille et musikkinstrument. Videre er det flere kvinner enn menn innen kunsthåndverk, dans og kor/vokalgruppe. Det er nesten ingen kjønnsforskjell innen kulturvernarbeid, korps/orkester og teater/revy.

Når det kommer til alder, fordeler aktivitetene seg noe ulikt mellom aldersgrupper. Unge har noe høyere deltakelse innen festivalfrivillighet, dans, kunsthåndverk og scenekunst. Eldre er særlig sterkt representert i kulturvernarbeid. En interessant observasjon er at både de yngre og eldre har høy deltakelse i kor, men betydelig lavere i aldersgruppen 30–44 år.

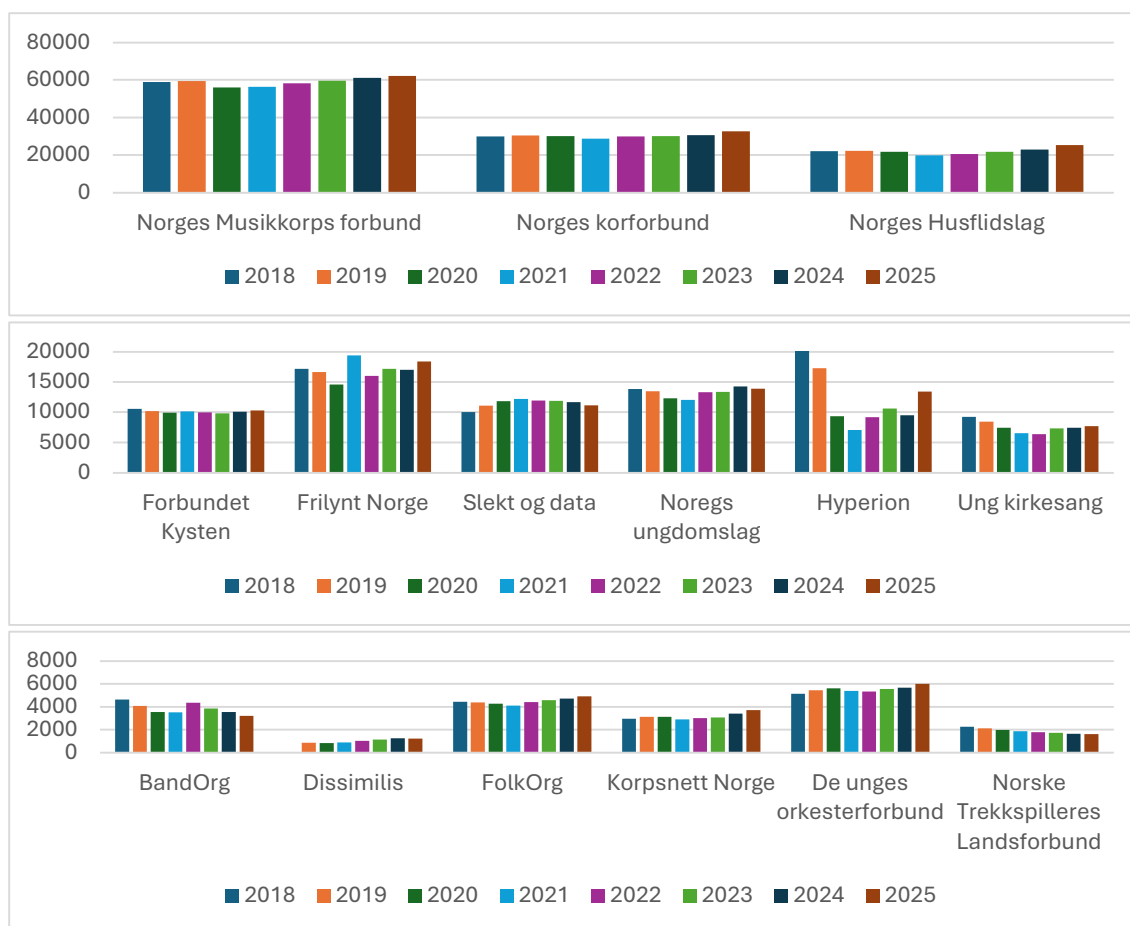
⁹ Frivillighet Norge, Frivillighetsbarometeret, uttrekk for Kulturalliansen 2026, upubliserte tall. I denne filen er totalbasen 2 400 respondenter, hvor andel som oppgir *Ingen av delene* er 63,9 prosent. Det betyr at 36,1 prosent oppgir minst én av de opplistede kulturaktivitetene. Dette er kulturaktivitet i bred forstand, ikke bare organisert kulturfrivillighet. For omtale av Frivillighetsbarometeret, se <https://www.frivillighetnorge.no/fakta/frivillighetsbarometeret/>

3.2. Antall medlemskap

Utvikling i medlemstall er en ofte brukt indikator på omfanget til medlemsorganisasjoner. Det er ikke uttømmende for å forstå omfanget av aktivitet eller frivillig arbeid, men sier noe om organisasjonenes tilslutning og rekkevidde. Med medlemskap menes individuelt medlemskap i en organisasjon (en person kan være medlem av flere organisasjoner).

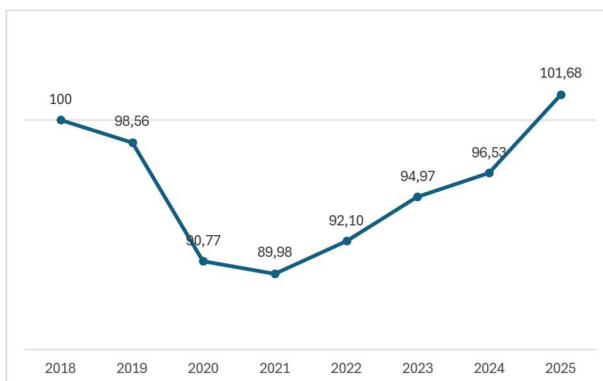
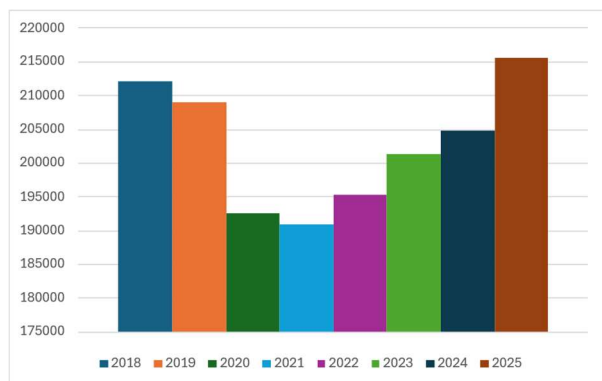
I utvalget, som består av 15 av Kulturalliansens 34 medlemsorganisasjoner, oppsummerer de tilgjengelige tallene seg til 215.655 medlemskap i 2025. Dette er 1,7 % høyere enn i 2018 og 3,2 % høyere enn i 2019. Fra bunnivået i 2021 er økningen på 13 %. Fra 2022 til 2025 økte antall medlemmer hos 12 av organisasjonene i utvalget, mens 3 har opplevd reduksjon.

Organisasjon	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Norges Musikkorps forbund	58 863	59 383	56 052	56 385	58 238	59 608	61 124	62 197
Norges korforbund	29 963	30 369	30 092	28 708	29 991	30 175	30 540	32 654
Norges Husflidslag	22 156	22 296	21 709	19 827	20 530	21 733	22 903	25 400
Forbundet Kysten	10 523	10 151	9 913	10 133	9 955	9 817	10 070	10 274
Frilynt Norge	17 175	16 625	14 557	19 355	15 968	17 172	16 975	18 390
Slekt og data	10 035	11 058	11 801	12 179	11 941	11 876	11 649	11 148
Noregs Ungdomslag	13 827	13 477	12 293	12 020	13 294	13 327	14 270	13 863
Hyperion	20 935	17 273	9 312	7 052	9 157	10 611	9 495	13 379
BandOrg	4 618	4 081	3 549	3 507	4 348	3 862	3 595	3 213
Dissimilis		850	842	881	1 018	1 130 ¹⁰	1 242	1 232
FolkOrg	4 446	4 370	4 267	4 101	4 406	4 472	4 724	4 916
Korpsnett Norge	2 948	3 122	3 135	2 906	3 002	3 069	3 398	3 710
De unges orkesterforbund	5 136	5 428	5 600	5 386	5 327	5 552	5 671	6 010

¹⁰ Tall mangler, 2023 oppgitt som snitt av 2022 og 2024

Norske Trekkspilleres Landsforb.	2251	2124	1967	1860	1775	1720	1653	1608
Ung kirkesang	9222	8437	7425	6546	6382	7297	7431	7661
Sum	212 098	209 044	192 514	190 846	195 332	201 449	204 683	215 655

Medlemsutviklingen 2018–2025 og indeks med samlet antall medlemskap i forhold til 2018. Tallene viser antall medlemskap, ikke unike personer

De tre største organisasjonene i tallgrunnlaget – Norges Musikkorps Forbund, Norges Korforbund og Norges Husflidslag – ligger alle høyere i 2025 enn i 2018. Særlig Norges Husflidslag har sterk vekst etter 2022, mens korps- og korfettet også har god medlemsutvikling i 2025.

Blant de mellomstore organisasjonene er bildet mer sammensatt. Forbundet Kysten, Frilynt Norge og Noregs Ungdomslag ligger rundt eller over 2018-nivå. Slekt og Data fikk ingen større nedgang under pandemien, men har hatt en svak tilbakegang etter 2022. Hyperion har en tydelig oppgang etter 2022, men ligger fortsatt betydelig lavere enn i 2018.

For organisasjoner under 10.000 medlemmer er variasjonen større. FolkOrg, Dissimilis, De Unges Orkesterforbund og Ung Kirkesang har vekst fra 2022 til 2025. Norske Trekkspilleres Landsforbund har en reduksjon i medlemmer, og BandOrg ligger lavere enn i 2018.

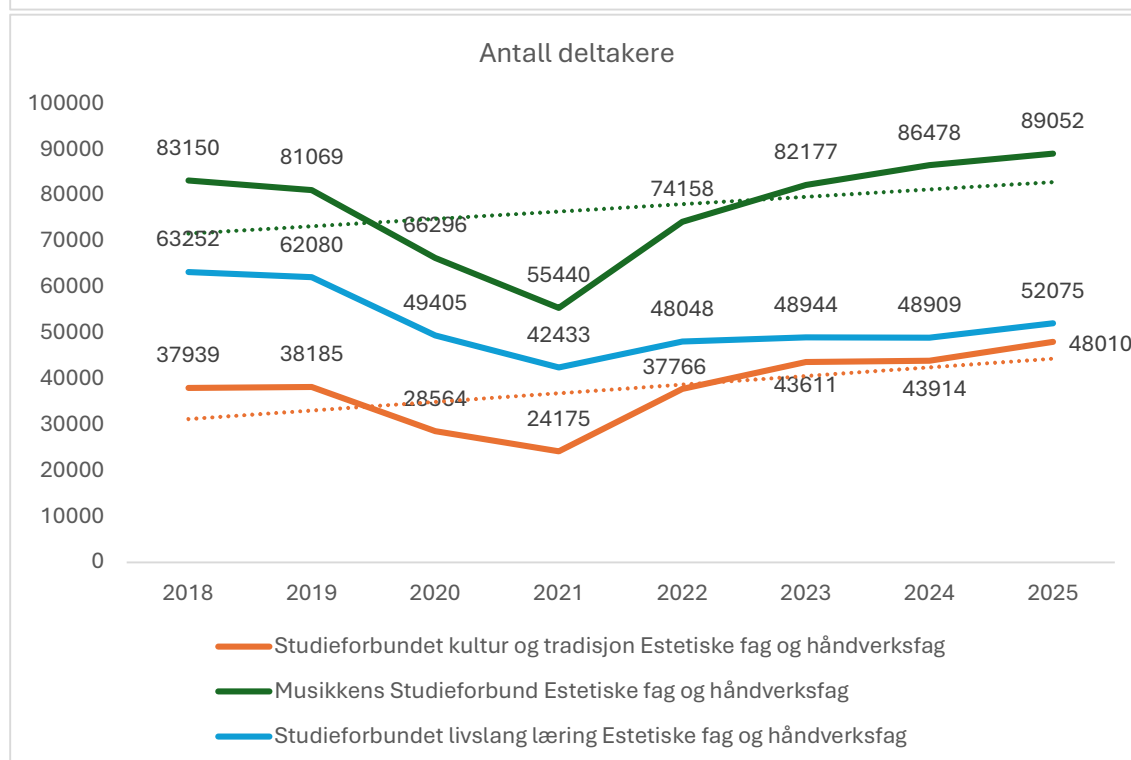
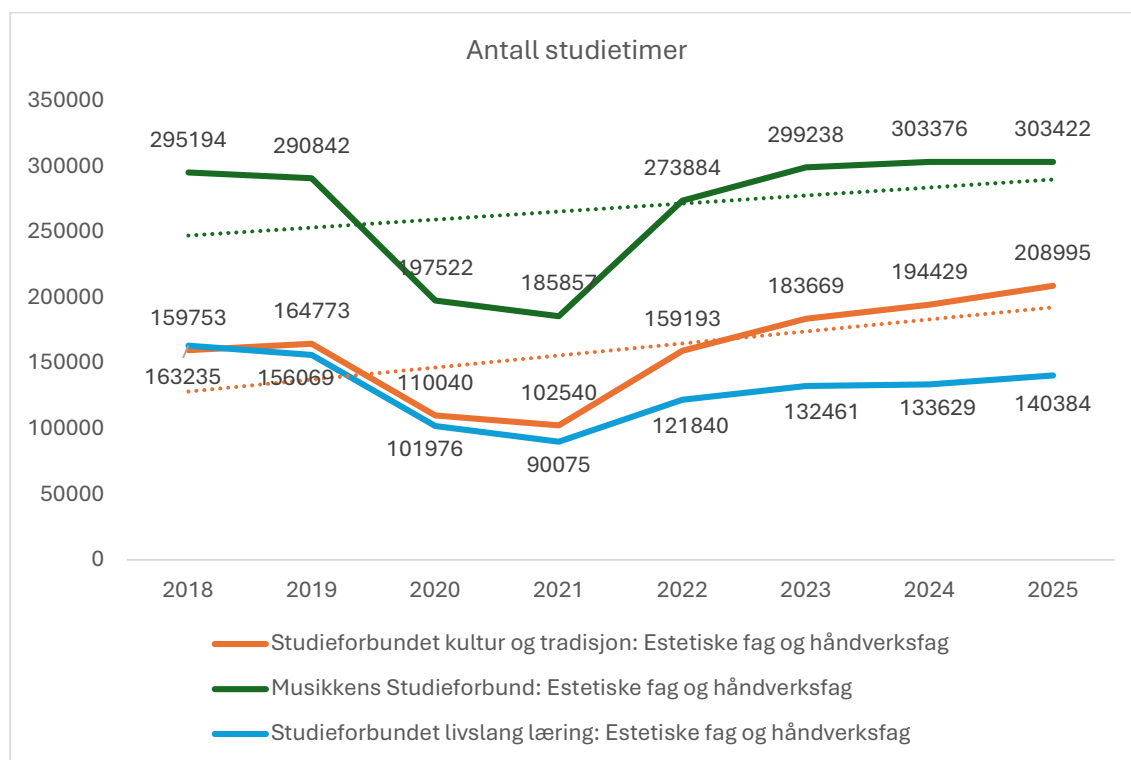
3.3. Studietimer og deltakere

Utviklingen i antall studietimer (kurstimer) og kursdeltakere i et utvalg av Kulturalliansens medlemsorganisasjoner er en nyttig indikator. I dette tallgrunnlaget er de tre studieforbundene Studieforbundet kultur og tradisjon, Musikkens studieforbund og Studieforbundet livslang læring valgt ut for analyse, avgrenset til kurstimer innen estetiske fag og håndverksfag.

Studieforbundene omfatter samlet et bredt spekter av frivillige organisasjoner, slik som kultur, idrett, livssyn, natur og miljø. Alle studieforbund er regulert av den samme loven og tilskuddene fordeles på grunnlag av faktisk gjennomført opplæringsaktivitet. For de fleste frivillige lag er opplæring en sentral del av aktiviteten, og kanskje spesielt innenfor kulturfrivilligheten. Rapporteringen er helt ned på kurs- og timenivå. Rapporteringsgrunnlaget har vært vedvarende over tid, og er sånn sett en god indikator for å fange opp nye utviklingstrekk.

I 2025 hadde de tre studieforbundene samlet 652.800 kurstimer i estetiske fag og håndverksfag. Dette er 6,7 % høyere enn i 2019 og 17,6 % høyere enn i 2022. De samme tre studieforbundene hadde 189.137 deltakere i 2025, som er 4,3 % over 2019-nivå og 18,2 % over 2022-nivå.

Utviklingen er ikke helt jevnt fordelt mellom de tre studieforbundene. Studieforbundet kultur og tradisjon vokser kraftig, fra 159.753 kurstimer i 2018 til 208.994 i 2025, en økning på drøyt 30 prosent. Musikkens studieforbund er stabilt på i overkant av 300.000 kurstimer, mens Studieforbundet livslang læring har en svak tilbakegang.

Utvikling i studietimer er en relevant aktivitetsindikator. Den viser ikke bare at opplæringsaktiviteten er tilbake etter pandemien, men at 2025 ligger godt over nivået fra 2018. Kulturfrivilligheten har høy aktivitet i form av øvelser, treninger og annen opplæring og utgjør en sentral del av feltet både i innhold og som bidrag til kompetanseutvikling.

3.4. Frifond organisasjon

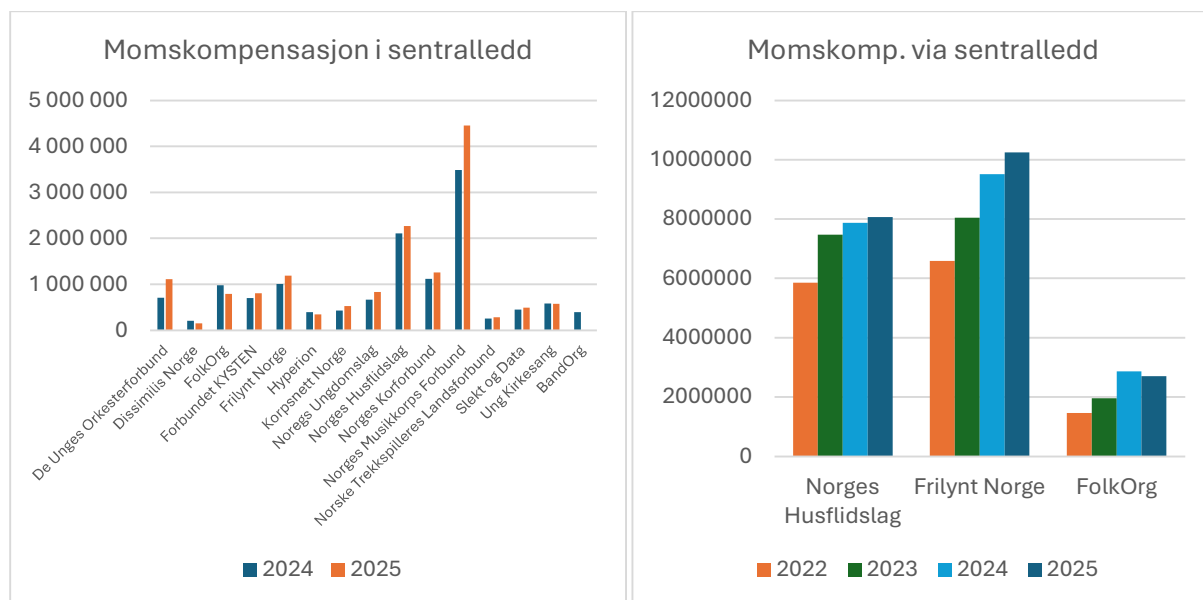
Tildelingene gjennom Frifond organisasjon er en indikator for barn og unges deltakelse i kulturfrivilligheten. Tellende medlemmer er de under 26 år som oppfyller ordningens kriterier, og tellende lag er de lag som oppfyller kravene til blant annet lokal organisering og tilstrekkelig ung medlemsmasse. Tallene sier dermed ikke alt om barn og unges kulturdeltakelse, men de er relevante som indikator for organisert barne- og ungdomsaktivitet.

For organisasjonene der Frifond organisasjon forvaltes av Norsk musikkråd, øker tellende medlemmer fra 42.173 i 2024 til 45.896 i 2025, tilsvarende 8,8 %. Tellende lag øker fra 1.688 til 1.947, tilsvarende 15,3 %. For organisasjonene som mottar Frifond fra LNU har det i en overgangsperiode vært opp til organisasjonene å velge grunnlagsår 2024 eller 2025. Tallene gir likevel en positiv utvikling.

3.5. Momskompensasjon

Momskompensasjon gir et uttrykk for utviklingen i organisasjonenes driftskostnader. Kompensasjonen beregnes av driftskostnader året før. Endringer kan skyldes endring i aktivitetsnivå, prisvekst, prosjekter eller endringer i kostnadsbildet.

Samlet momskompensasjon til sentralledd til organisasjonene i utvalget økte fra 13,5 mill. i 2024 til 15,1 mill. i 2025, som tilsvarer 11,9 % nominell vekst. 10 av 15 organisasjoner hadde økning, mens 5 hadde nedgang. BandOrg ble ikke innvilget kompensasjon i 2025.

Som en stikkprøve er det hentet ut tall fra tre organisasjoner for momskompensasjon som sentralledd det fordeler videre til underledd. Tallene gir et uttrykk for kostnadsgrunnlaget i lokale lag som søker via sentralledd og som får tildelt momskompensasjon. For de tre organisasjonene i utvalget økte denne størrelsen fra 13,9 mill. i 2022 til 21 mill. i 2025, tilsvarende 51,2 % nominell vekst. Fra 2024 til 2025 var økningen på 3,75 %. For kun driften i sentralledd, hadde de samme tre organisasjonene en vekst på 3,71 % fra 2024 til 2025.

Disse tre organisasjonene følger langt på vei den samme utviklingen som i ordningen ellers.

Momskompensasjonsordningen til frivillig sektor var totalt på drøyt 2 mrd i 2022, 2,7 mrd i 2024 og 2,87 mrd i 2025. Dette tilsvarer en utvikling på 41,5 % i perioden, og 6 % fra 2024 til 2025. Ordningen har vært fullfinansiert i hele perioden 2022–2025, slik at godkjent beløp er utbetalt i sin helhet uten avkorting.

Det betyr at tallene reflekterer faktisk kostnadsutvikling i lokallagene. I løpet av perioden har drøyt 2.700 flere foreninger og organisasjonsledd kommet innunder momskompensasjonsordningen til frivillig sektor.¹¹

Momskompensasjon er et relevant uttrykk for organisasjonenes virksomhet i økonomisk forstand, ettersom den beregnes på grunnlag av de fleste driftskostnader. Ulempen er at den ikke tar høyde for eventuelle særtrekk, slik som hvor kostnadsintensivt en aktivitet er (som nødvendig utstyr eller bruk av instruktører). Det er likevel en viktig indikator for utviklingen i driftsøkonomien til frivillig sektor.

¹¹ <https://lottstift.no/for-frivilligheten/nokkeltal-momskompensasjon-pa-varer-og-tenester/>

3.6. Lokaler som rammevilkår

Regjeringen har varslet en strategi for kulturarenaer¹², som også har vært en av Kulturalliansens prioriterte områder de senere årene.

I løpet av kartleggingsprosjektet¹³ som ble gjennomført i perioden 2017–2025, kom det frem at:

- Kulturfrivilligheten bruker oftest offentlige bygg
- Kommunalt eide lokaler og skolelokaler er mest brukt
- Få lokaler eies av frivilligheten selv
- Grendehus brukes av mange kulturuttrykk
- Kirkene er viktig for mange kor
- De fleste korps øver i skoler
- Band øver i kulturhus og på skoler
- Grendehus brukes av teatre, band og dans
- Kulturhus og private konsertlokaler brukes ofte som fremføringsarenaer

Av utfordringer nevnes:

- Kulturuttrykk har ulike egenskaper. Det må også ulike rom ha
- Kulturfrivilligheten er mer tilfreds enn faktiske egenskaper til lokalet skulle tilsi
- Kapasitet matcher ikke alltid behov
- Mange lokaler mangler universell utforming
- Lager er et knapphetsgode
- Egnet akustikk er viktig, men utfordrende
- Stort behov for oppgraderinger
- Lite treffsikre kategorier for kulturlokaler – på tvers av kommuner og forvaltningsnivåer

Som del av arbeidet med denne tilstandsrapporten, er det innhentet synspunkter fra medlemsorganisasjonene til Kulturalliansen på hvordan regjeringen bør prioritere den kommende strategien. Undersøkelsen er gjennomført i mai måned og ble besvart av 18 sentralledd.

Lokaler begrenser aktivitet

På spørsmål om hvorvidt manglende eller uegnede lokaler begrenser aktivitet, oppgav sentralleddene følgende svar (1 er helt uenig, 5 er helt enig):

Skår	Antall svar	Andel
1	0	0 %
2	3	17 %
3	5	28 %
4	8	44 %
5	2	11 %

Tilbakemeldingen bør leses som sentralleddenes vurdering av situasjonen i sine medlemslag. Undersøkelsen viser en tydelig opplevelse av at lokaler ikke er et marginalt problem. Når mer enn halvparten svarer 4 eller 5, tyder det på at manglende eller uegnede lokaler for mange hindrer eller reduserer lagenes aktivitet.

¹² <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/om-arbeidet-med-strategi-for-kulturarenaer/>

¹³ Kartleggingsprosjektet inkluderte 2667 rom fordelt over 1748 arenaer, men data fra 87 kommuner og 2453 brukererfaringer. Rapporten fra prosjektet kan leses her: <https://www.kulturalliansen.no/kulturlokaler>

Utfordringene handler ikke bare om at det finnes for få lokaler. Den hyppigste tilbakemeldingen er at lokalene som finnes, ikke er egnet for aktiviteten. Med egnethet menes at et lokale kan være fysisk tilgjengelig uten å være akustisk egnet, universelt utformet eller riktig utstyrt.

Utfordringer oppgitt i undersøkelsen	Antall	Andel (n=18)
Lokalene er ikke egnet for aktiviteten	12	67 %
For høye kostnader å benytte eller leie	9	50 %
Manglende lager- eller oppbevaringsmuligheter	8	44 %
For få lokaler sett opp mot behovet	7	39 %
Manglende tilrettelegging eller universell utforming	7	39 %

I tekstfeltene utdypes det blant annet med at lokaleiere ikke gir tilgang, at skoler er vanskelige å bruke til øving, at lager og overnatting er en vedvarende utfordring, at arkiver har begrensede åpningstider, eller at lokalene mangler nødvendig utstyr. Arenaer er med andre ord ikke bare et spørsmål om bygg og inventar, men om organisering, booking, bruksvilkår, forvaltning og koordinering mellom eiere og brukere.

3.7. Etablering av regionale kulturkretser

I strategi for kulturfrivillighet het det at regjeringen ville støtte oppunder regionale initiativ for opprettelse av samarbeidsorganer på kulturområdet, og avsette såkornmidler som kunne stimulere til opprettelse av regionale råd¹⁴.

I lys av dette tok Kulturalliansen i 2023 i samarbeid med Norsk musikkråd, Kulturvernforbundet, Voksenopplæringsforbundet, Teaterutvalget i Kulturalliansen (senere Teaterforbundet Norge), initiativ til et prosjekt for å fremme utviklingen av regionale kulturkretser.¹⁵ Prosjektet innebar å utvikle et rammeverk for kulturkretser, samt gjennomføring av en kulturkrets i tre fylker.

Regionale kulturkretser er et nytt ledd i organisasjonsstrukturen i kulturfrivilligheten. Hensikten er at frivillige kulturorganisasjoner i et fylke skal kunne samles og samordne seg i møtet med aktører som fylkeskommunen, politikere og andre regionale aktører med en felles stemme.

Kretsene skal samle organisasjoner på tvers av uttrykk og tradisjoner: Musikk, kor, korps, dans, scenekunst, visuell kunst, kulturvern, historie, husflid og andre deler av den frivillige kultursektoren. Formålet er ikke å erstatte eksisterende organisasjoner, men å gi dem en felles arena der saker som gjelder hele kulturfrivilligheten kan løstes samlet.

Hver kulturkrets er selvstendig, men inngår i et nasjonalt nettverk koordinert av Kulturalliansen. Et uttalt motiv er at kulturkretsene skal få samme gjennomslagskraft som idrettskretsene. Kulturkretsen skal bidra til bedre rammevilkår for kulturorganisasjonene, økt kunnskap om kulturfrivilligheten og økt oppslutning om organisasjonene og deres aktiviteter og arrangementer.¹⁶

En kartlegging utført i forbindelse med prosjektet viste at det finnes et betydelig regionalt organisasjonsliv. Det ble funnet 152 regionale kulturorganisasjoner, og spørreundersøkelsen fikk 81 svar fra regionale kulturorganisasjoner i alle fylker. Kartleggingen konkluderte med at det finnes en «ikke-ubetydelig grad» av regional organisering, men også at behovet for tydeligere og sterkere regional organisering ble bekreftet.

¹⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-stoere/andre-dokumenter/kud/2023/rom-for-deltakelse-regjeringens-kulturfrivillighetsstrategi-2023-2023/id2974198/?ch=4#id0047>

¹⁵ <https://www.kulturkrets.no/dokumenter/ofte-stilte-sprsmal-og-svar-7ecg6-k8nnj>

¹⁶ <https://www.kulturkrets.no/dokumenter/ofte-stilte-sprsmal-og-svar-7ecg6-35h5e>

Samtidig viste undersøkelsen at samarbeidet på tvers var begrenset. Bare 21 prosent oppga at de samarbeidet jevnlig med andre regionale kulturorganisasjoner hvert år, mens 23,5 prosent svarte at de aldri samarbeidet med andre regionale kulturorganisasjoner. 12 prosent kjente ikke til andre regionale kulturorganisasjoner i egen region.

Prosjektets kortsiktige mål var å utvikle et nasjonalt rammeverk og en modell for etablering og utvikling av regionale kulturkretser, og at regionale kulturkretser skulle etableres etter samme mal i hele landet.

Status for kulturkretsene

I 2024 ble rammeverket implementert i tre fylker: Innlandet, Trøndelag og Vestland. Pilotene arbeidet med ressursgrupper, samarbeidsavtaler, kommunikasjon, rekruttering av medlemmer og kontakt med fylkeskommunene. Ved slutten av piloteringen valgte alle pilotene å stifte regionale kulturkretser med interimsstyrer, og styringsgruppen vurderte utviklingsprosjektet som fullført.

I tillegg er en regional kulturkrets utviklet i Møre og Romsdal av musikkrådet, med tilskudd fra fylkeskommunen. Møre og Romsdal kulturkrins ble stiftet 11. juni 2026.¹⁷

Prosjektet regionale kulturkretser har på kort tid gått fra idé til etablert struktur. Fire regionale kulturkretser er nå etablert, flere er under utvikling, og Kulturalliansen har rollen som nasjonalt ankerpunkt for nettverket i kulturfrivilligheten. Det er etablert en felles nettside og ressursbank på kulturkrets.no.

Regionale kulturkretser er et svar på en strukturell utfordring som kulturfrivilligheten ofte har erfart når standpunkter skal samordnes og helst forsterkes på tvers av sjanger. Det kan få betydning for hvordan kulturfrivilligheten på mer varig basis kan medvirke til fylkeskommunal kulturpolitikk og synliggjøre kulturfrivillighetens verdier.

3.8. Spillemidler til kulturformål

Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt forskrift for spillemidler til kulturformål, som trådte i kraft 1. april 2026. Dermed er kulturandelen endelig regulert på linje med idrettens andel og andelen til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, som lenge har hatt egne forskrifter.

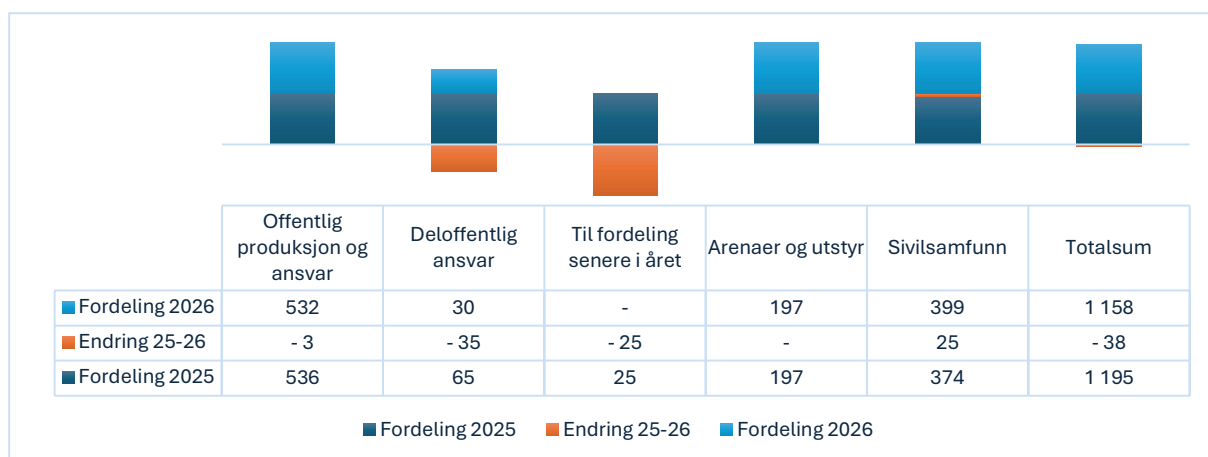
For Kulturalliansen innebærer det en etterspurt forutsigbarhet på bruken av midlene, det vil si at det foreligger kriterier for hva spillemidler skal benyttes til. Forskriften kanaliserer midlene til fire formål, med kulturfrivilligheten som et uttrykkelig prioritert formål.

Spillemidlene som ble fordelt i 2026 innebærer at enkelte barne- og ungdomstiltak som før lå på statsbudsjettet, er flyttet inn på spillemidlene, mens andre tiltak, som arkivtiltak og insentivordningen for ny dramatikk, er flyttet motsatt vei, til statsbudsjettet.

Grensen mellom tilskudd til sivilsamfunnet og «avlastning av statsbudsjettet» er fortsatt omstridt. Norsk musikkråd advarte høsten 2025 om at regjeringen flyttet netto nærmere 30 mill. mer inn på spillemidlene enn ut, flere av dem tiltak i offentlig regi, og at dette foregrep forskriften. Første fordeling bekrefter delvis dette bildet.¹⁸

¹⁷ <https://www.musikk.no/moreogromsdal/nyheter/more-og-romsdal-kulturkrins-er-skipa>

¹⁸ <https://www.musikk.no/nmr/nyheter/spillemidler-til-kulturformal-glede-og-bekymring>

Forskriften er et viktig gjennomslag, samtidig som mye av opprydningen gjenstår. DKS, bibliotek og museer beholdes på spillemidlene, og den fjerde kategorien (andre kulturformål) er romslig og kan brukes til å kanalisere inn poster som ligger nær offentlig ansvar.

4. Regionale kulturfond – fra idé til gjennomføring

Regionale kulturfond er en ny satsing for å styrke lokal og regional kulturaktivitet, med særlig vekt på samspill mellom frivillig og profesjonelt kulturliv. I temadelen undersøkes gjennomføringen av Regionale kulturfond i et utvalg fylkeskommuner og vurderes i lys av statlige signaler, feltets ønsker og fylkeskommunalt handlingsrom.

Hensikten med denne gjennomgangen er å se hvordan fylkene har tolket formålet med ordningen, hvilke prioriteringer de har gjort, hvem som har mottatt støtte, og om fondet ser ut til å komme i tillegg til – eller overlappe med – eksisterende regionale virkemidler.

Det gis først en gjennomgang av bakteppet for opprettelsen av ordningen.

Bakgrunn for Regionale kulturfond

Ønsket om et virkemiddel som spesifikt kan forsterke samspillet mellom frivillige og profesjonelle kulturaktører er verken ny eller unik. Regionale kulturfond er imidlertid første gang det er satt av midler til en egen, større tilskuddsordning myntet på fylkeskommunal forvaltning for å fremme spesifikt dette formålet.

Siden 1970- og 1980-tallet har norsk kulturpolitikk vært preget av et bredt kulturbegrep, der kulturpolitikken både skal legge til rette for en levende kultursektor og omfatte profesjonelle og amatører på ulike forvaltningsnivåer.¹⁹

Regionale kulturfond har på mange måter blitt til som følge av en diskurs om innretningen av virkemidler i den nasjonale kulturpolitikken, men kanskje først og fremst som en følge av at det frivillige og profesjonelle samarbeidet har blitt tydeliggjort, også som en målsetning.

Allerede i St.meld. nr. 61 (1991–92) ble det konstatert at en relativt høy andel av publikums kulturbruk omfattet amatøraktiviteter eller aktiviteter i fellesskap mellom profesjonelle og amatører, og at dette var noe som regjeringen ønsket å styrke ytterligere.

I et eget kapittel om innretning av prosjektmidler mv., het det at:

Departementet vil særlig legge vekt på å benytte denne type prosjektmidler til å stimulere til samarbeid og utvikling på tvers av tradisjonelle grenser. Man tenker her på samarbeidsprosjekter mellom ulike kunstarter eller mellom etablerte institusjoner og frittstående aktører innenfor kunst og kultur. Midlene vil også kunne brukes til å trekke nye samfunnsområder inn i kulturformidlingen og til å utvikle samarbeidet mellom profesjonelle og amatører. Prosjekter som tar sikte på å utnytte eksisterende bevilgninger på nye måter, og derved oppnå bedre kvalitet på det totale tilbudet, vil bli prioritert.

I den neste kulturmeldingen fra 2003 (I St. Meld 48. (2002-2003) – Kulturpolitikk fram mot 2014), ble også samarbeidet mellom amatører og profesjonelle fremhevet innen flere sjangere, og det ble også omtalt at det skulle legges til rette for midler for å stimulere tiltak som får til samarbeid mellom amatører og profesjonelle, og som utvikler lokal kultur.²⁰

¹⁹ Håkon Larsen (2012). «Kulturbegrepets historie i den nye kulturpolitikken». Tidsskrift for kulturforskning, 11(4), 27–41. https://www.academia.edu/65171293/Kulturbegrepets_historie_i_den_nye_kulturpolitikken - som viser til Hans Fredrik Dahl og Tore Helseth (2006): To knurrende løver - Kulturpolitikken historie 1814–2014.

²⁰ Jmf kap 8.6, om stønadsordninger til scenekunst: «Siktemålet med dette vil vera både kunstnarleg og allmennkulturelt, å stimulera tiltak som har som mål å få til eit samarbeid mellom amatørar og profesjonelle, og å utvikla lokal kultur.»

På musikkfeltet viste meldingen til den tidligere støtteordningen for konserter på lokalt initiativ, i feltet ofte omtalt som LOK-ordningen («støtteordninga for konsertar på lokalt initiativ»), som ble lagt til Norsk kulturråd, og som et virkemiddel som gjennom flere år hadde gitt viktige bidrag til utviklingen av det lokale musikklivet. Denne ordningen var et virkemiddel i skjæringspunktet mellom lokal kulturaktivitet, frivillig innsats og profesjonell kunstnerisk kompetanse.

Det samme perspektivet kom også til uttrykk på scenekunstfeltet, der meldingen pekte på økt samarbeid mellom amatører og profesjonelle og på behovet for midler til tiltak med amatørinnslag, særlig distriktsopera og dans, med sikte på å stimulere samarbeid og utvikle lokal kultur.

Det var imidlertid først i forbindelse med ekspertutvalget til regionreformen i 2018, med forslag om endringer i den fylkeskommunale kulturforvaltningen, at initiativet til et Regionalt kulturfond oppstod.

Regionale kulturfond representerer et nytt steg, fordi dette samspillet gjøres til et eksplisitt hovedformål i en større, særskilt ordning – og som forvaltes av fylkeskommunene.

Utvalg foreslår regionalisering av kulturoppgaver

Et ekspertutvalg (Hagen-utvalget) nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet våren 2017 etter vedtak i Stortinget, hadde som mandat å vurdere overføring av oppgaver og ansvar fra staten til fylkeskommunene. I ekspertutvalgets rapport fra februar 2018 ble blant annet flere statlige oppgaver og bevilgninger innen kultur og kulturminnevern foreslått overført, i lys av blant annet fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle.²¹

Ekspertutvalgets synspunkt var at kulturpolitikken bør kunne tilpasses regionale forhold i større grad, fordi kulturfeltet preges av avveininger mellom ulike mål, behov og interesser. Når tilskudd til institusjoner, prosjektmidler, driftsstøtte og arrangementer ses i en regional kontekst, mente ekspertutvalget at fylkeskommunene bedre enn staten kan vurdere hvordan profesjonelt og frivillig kulturliv bør utvikles ut fra regionale og lokale forutsetninger.

Utvalget foreslo å overføre det overordnede strategiske ansvaret for utviklingen av fylkets kulturtilbud. Utvalget mente at deler av Norsk kulturfonds midler burde flyttes fra Kulturrådet til fylkeskommunene, særlig prosjektmidler og driftsstøtte til institusjoner, arrangementer og prosjekter – av de som i hovedsak hadde et lokalt eller regionalt nedslagsfelt.

For utvalget var skillet om tiltaket primært betjener et lokalt eller regionalt publikum, eller om det ivaretar særskilte nasjonale hensyn. Ordninger som Kulturfondets arrangørstøtte og festivalstøtte ble nevnt som eksempler på felt der noe av ansvaret kunne regionaliseres.

På denne måten skulle Kulturrådet ha ansvar for det som har et tydelig nasjonalt oppdrag, er faglig spesialisert, har svakt eller landsdekkende etterspørselsgrunnlag, eller opererer på områder med liten konkurranse. Dette skulle gi en tydeligere arbeidsdeling: Regionale kulturtiltak bør i større grad forvaltes regionalt, mens nasjonale og spesialiserte kulturpolitiske oppgaver skal ligge nasjonalt. Når Kulturrådets oppgaveomfang reduseres, mente utvalget også at deler av driftsmidlene bør følge med over til fylkeskommunenes ramme.

Ekspertutvalgets forslag til regionalisering av kulturoppgaver ble omtalt og langt på vei bekreftet i den neste Kulturmeldingen, som ble lagt senere samme år. Regjeringen ønsket å overføre dagens tilskuddsmidler til tiltak og arrangement som har sterk lokal og regional forankring, og som ikke har en etablert posisjon på nasjonalt nivå.²² Av begrunnelsen het det at å overføre et større ansvar for kulturoppgaver til fylkeskommunene kunne

²¹ Jmf. kap 15.4 og 15.5 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regionreformen-desentralisering-av-oppgaver-fra-staten-til-fylkeskommunene/id2588648/>

²² Jmf. kap 13.3. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/?ch=3#kap13-3>

skape et politisk engasjement for dette politikkområdet på alle forvaltningsnivå. Hvilke ordninger som konkret skulle overføres, ble imidlertid ikke omtalt.

I den videre behandlingen av kulturpolitiske virkemidler til regionreformen, ble det lagt vekt på at staten skulle ha ansvar for ordninger som krever nasjonalt overblikk, nasjonale fagmiljøer og kunst- og kulturfaglige vurderinger fra en bred søkermasse. Dette ble brukt som begrunnelse for at flesteparten av ordningene under Norsk kulturråd skulle videreføres nasjonalt, samtidig som armlengdeprinsippet skulle sikres i den videre ansvarsdelingen.²³

Regionreformen gav imidlertid fylkeskommunene flere oppgaver innen blant annet samferdsel, næringsutvikling, naturvern og kulturminneforvaltning,²⁴ men ikke i like omfattende grad som Hagen-utvalget hadde foreslått.

Tanken om et regionalt kulturfond vokser frem

Selv om både Hagen-utvalget og langt på vei også Kulturmeldingen fra 2018 pekte i retning av økt regionalt ansvar for kulturpolitiske virkemidler, ble den mest omfattende delen av forslaget om å flytte deler av Norsk kulturfonds søkbare ordninger til fylkeskommunene, ikke gjennomført.

I mellomtiden hadde flere aktører blitt bevisst på muligheten for en styrket regional kulturforvaltning, også for å motvirke en svekkelse av Norsk kulturfond.

Arrangørforum med Norsk jazzforum i spissen, stod opprinnelig bak forslaget om å innføre et nytt, Regionalt kulturfond, og som skulle komme som et tillegg til eksisterende virkemidler.²⁵ Ideen ble allerede drøftet i en panelsamtale under Arendalsuka året før, om Arrangørenes rolle i kulturens økosystem²⁶.

Ideen fikk støtte fra mindretallet i Familie- og kulturkomiteen ved stortingsbehandlingen av Kulturmeldingen høsten 2018, hvor også intensjonen for dette ble gjengitt:²⁷

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg Arrangørforums forslag om å etablere regionale kulturfond for å støtte aktivitet med lokalt og regionalt fokus, gi enklere og raskere tilgang til midler og støtte aktiviteter som går på tvers av profesjonelle, amatører og frivillige. De regionale kulturfondene er foreslått som supplement til Norsk kulturfond, og er både ment å bidra til å styrke det frie feltet, men også for samarbeid mellom institusjoner, det frie feltet og frivillige aktører. Disse medlemmer mener forslaget om regionale kulturfond er godt og vil være et virkemiddel for å binde sammen det frivillige og profesjonelle kulturlivet regionalt. I tillegg vil dette kunne bidra til en reell styrking av den kulturelle grunnmuren og det lokale og regionale kulturlivet.

Høsten 2020 fremmet de tre samme partiene et forslag om en egen prøveordning i kulturbudsjettet, med en ny post på kulturbudsjettet med en prøveordning på 10 millioner til regionale kulturfond.²⁸

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i dag finnes gode ordninger for det profesjonelle kulturfeltet og det frivillige kulturfeltet, men ingen ordninger som ser på samspillet mellom det

²³ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2018-2019/inns-201819-258s/>

²⁴ <https://snl.no/regionreformen>

²⁵ <https://www.ballade.no/politikk-debatt/foreslar-nye-regionale-kulturfond/>

²⁶ <https://jazzforum.jazzinorge.no/2017/08/10/norsk-jazzforum-pa-arendalsuka/>

²⁷ https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2018-2019/inns-201819-258s/?m=1#m2_8

²⁸ https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2020-2021/inns-202021-014s/?m=2#m3_5_4_6

profesjonelle feltet og amatørfeltet. Disse medlemmer mener ideen om å bygge opp regionale kulturfond som supplement til den nasjonale kultursatsingen er en god løsning, da dette vil bidra til å styrke kultursatsingen i hele landet, i tillegg til å styrke samspillet på tvers av frivilligheten og det profesjonelle kulturliv.

Disse medlemmer viser til regjeringens mislykkede og upopulære forsøk på regionalisering av kulturen og mener det hele bygget på feil premiss, ved at regjeringen ville skyve økonomisk ansvar fra staten over på allerede hardt pressede kommuner og regioner. Disse medlemmer er opptatt av å styrke den kulturelle grunnmuren og foreslår derfor en prøveordning med regionale kulturfond, i tillegg til den eksisterende infrastrukturen på kulturfeltet

Disse medlemmer viser til sine respektive partiers alternative budsjett, der det foreslås 10 mill. kroner til etablering av regionale kulturfond.

I 2021 inngikk også kravet om et regionalt kulturfond i de kulturpolitiske prioriteringene til Virke og Creo i forbindelse med Stortingsvalget samme år.²⁹

Regionale kulturfond blir til

Regionale kulturfond ble varslet i styringsplattformen til regjeringen Støre, utgått av Arbeiderpartiet og Senterpartiet høsten 2021.

Fra innledningen til Hurdalsplattformens kapittel om kultur og frivillighet³⁰:

Kulturen bidrar til å skape både levande lokalsamfunn og eit godt liv for den enkelte. Regjeringas kulturpolitikk vil derfor støtte opp under eit ope, inkluderande og mangfaldig kulturliv i heile landet og leggje til rette for eit kontinuerleg samspel mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen. Regjeringa vil gjennomføre eit nytt kulturløft som skal komme heile landet til gode, og særleg satse på den lokale og regionale kulturen.

Å innføre regionale kulturfond var oppført som et eget tiltakspunkt.

I lys av dette tok organisasjonene, nå med Arrangørforum, NOKU, CREO og Norsk musikkråd, initiativ til å ytterligere konkretisere innretningen samt antyde et finansielt nivå.

I en kronikk i Kulturplot fra mai 2022 anførte 11 organisasjoner følgende³¹:

For at de regionale kulturfondene virkelig skal settes i stand til å utgjøre en substansiell forskjell å styrke aktiviteten, frivilligheten, kunstnere og kulturtilbudet i hele landet foreslår vi at det settes av minimum 50 mill. kr til oppbygging av regionale kulturfond på statsbudsjettet for 2023. Deretter bør det foreligge en økonomisk opptrappingsplan over fire år, som legger til grunn en årlig budsjettøkning på minimum 30 mill. kr årlig. Målet er å oppnå et regionalt kulturfond på 150 mill. kr i 2027.

Neste gang regjeringen omtalte Regionale kulturfond var i Kunstnermeldingen (Kunstnarkår Meld. St. 22 (2022–2023)) i juni 2023, hvor det het at departementet nå vil utarbeide Regionale kulturfond ved «ei

²⁹ <https://www.samtiden.no/kulturpolitikk/ti-krav-til-ny-kulturpolitikk/1036769>

³⁰ Hurdalsplattformen 2021-2025 kap 15. Kultur og frivillighet
<https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-stoere/andre-dokumenter/smk/2021/hurdalsplattformen/id2877252/?ch=15>

³¹ <https://www.arrangor.no/nyhetsarkiv/2022/kronikk-regionale-kulturfond-maa-etableres-naa/>

konkretisering av føremål, tilskotstypar, forvaltningsmodell, retningslinjer og formelle mekanismer for dialog mellom forvaltningsnivåa og kultursektoren om fordelinga av midlane i fonda»³².

I forbindelse med utviklingen av en strategi for kulturfrivillighet ble det invitert til å gi innspill til innretningen av de fremtidige fondene, og i strategien «Rom for deltakelse» ble noen av disse gjengitt, der det het at de regionale kulturfondene særlig bør ha som formål å koble det frivillige og profesjonelle kulturlivet tettere sammen, og gjennom dette styrke de regionale nettverkene på kulturområdet. Dette fordi det ofte er vanskelig å skaffe finansiering til satsinger og prosjekter der profesjonelle og frivillige samvirker.³³

KS stilte seg også positiv, og sendte et eget innspill.

Fylkesordfører-/rådslederkollegiet i KS har levert en felles uttalelse om regionale kulturfond, som understreker overordnede prinsipper de mener det er viktig å ta hensyn til i innretningen av fondene. Innspillet vektlegger at regionale kulturfond må innrettes på en måte som gir rom for regionale tilpasninger. Fylkeskommunene er positive til at fondene kan stimulere til aktivitet, men mener at det også må gis rom for innovasjon og utvikling.

Kjernen: Samarbeidet mellom frivillig-profesjonell

Organisasjonene jobbet for at regionale kulturfond skulle bli et nytt og langsiktig virkemiddel for å styrke kulturlivet i hele landet, fylle et tomrom i virkemiddelapparatet ved å støtte prosjekter der frivillige, profesjonelle kulturaktører, kulturgründere og lokale næringsaktører samarbeider, bidra til kunstnerisk utvikling, kompetansebygging, profesjonalisering, møteplasser og bredere publikum. Ordningen skulle komme i tillegg til eksisterende satsninger, være regionalt forankret, forvaltet med kulturfaglig kompetanse og armlengdes avstand. Den ble dermed sett som et supplement til de nasjonale ordningene, særlig innrettet mot samarbeid og utvikling.

Om samarbeidet mellom frivillige og profesjonelle aktører, skrev organisasjonene senere at³⁴

Finansiering av kulturaktiviteter er som regel avgrenset enten til offentlige, profesjonelle eller frivillige aktører, og det er vanskelig å skaffe finansiering til prosjekter lokalt der profesjonelle og frivillige jobber sammen. Dette gjenspeiler ikke realiteten i det lokale kulturfeltet, som ofte kjennetegnes av samarbeid på tvers av disse skillene. Det er et stort behov for en tilskuddsordning som kobler det frivillige og det profesjonelle kulturlivet. Regionale kulturfond vil kunne løse dette.

Dette fant de også støtte for i en rapport som Telemarksforskning utviklet på bestilling fra organisasjonene³⁵, der det blant annet ble konkludert med at;

Dagens virkemiddelapparat har retningslinjer som gjør at søkerne må definere seg selv og prosjektene sine enten som frivillige eller profesjonelle. Med tanke på at feltet preges av så mange samarbeidsformer og gråsoner, bør virkemiddelapparatet gjenspeile dette – også med tanke på at samarbeid er definert som en politisk målsetting.

Organisasjonene foreslo at fylkeskommunene bør være forvalter, men med et krav om bruk av regionale tildelingsutvalg. Dette ble begrunnet med å bidra inn i forvaltningen med kompetanse, nærhet og dialog med

³² Kap 13.5 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-22-20222023/id2983542/?ch=3#kap13-5>

³³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-stoere/andre-dokumenter/kud/2023/rom-for-deltakelse-regjeringens-kulturfrivillighetsstrategi-2023-2023/id2974198/?ch=6#id0064>

³⁴ <https://www.noku.no/innspill-til-kulturdepartementet-om-innretningen-av-regionale-kulturfond/>

³⁵ <https://telemarksforskning.no/profesjonalitet-og-frivillighet/>

målgruppen. Tildelingsutvalgene kan bestå av oppnevnte fra frivilligheten, kommunene og det profesjonelle, som kan bidra til forankring, legitimitet og en treffsikker tildeling av midlene opp mot formål som skal realiseres.

Forskrift på høring – målgruppen utvides

Forskriften ble sendt på høring i desember 2024³⁶, med følgende formålsbeskrivelse:

§1 Formål

Tilskuddsordningen Regionale kulturfond skal bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet. Tilskuddsmidlene skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet, styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, forsterke lokal og regional kulturfrivillighet og bidra til økt kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt.

Formålet fulgte opp organisasjonenes forventninger, med noen unntak. I Prop 1S (2022-23) og Prop 1S (2024-25) var ordlydene henholdsvis at «målet er å styrke samspillet mellom profesjonelt kulturliv, i tillegg til å forsterke lokal og regional kulturfrivillighet» samt å (..) «styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv». Formålsbestemmelsen i forskriften hadde fått et noe bredere nedslagsfelt, som av Kultur- og likestillingsdepartementet ble begrunnet med følgende:

Departementet har mottatt innspill om at det er særlig behov for tilskudd til tiltak som muliggjør samarbeid mellom frivillige og profesjonelle kulturutøvere. Dette perspektivet er derfor særskilt synliggjort i formålsbestemmelsen. Departementet har vurdert om det er hensiktsmessig med en bestemmelse som spisser tildelingene mot slike tiltak, men er kommet til at det ikke er hensiktsmessig. For det første fordi sammensetningen av kultursektoren og behovene i de ulike regionene er ulike, og det derfor er hensiktsmessig at de felles tildelingskriteriene er åpne. For det andre vil tildelingskriterier som først slår fast at det kan gis tilskudd til mange ulike formål, og deretter slår fast at tiltak som gjelder samarbeid mellom frivillige og profesjonelle bør prioriteres, bli krevende å tolke og forvalte. Departementet foreslår derfor ingen slik bestemmelse. Det er likevel departementets intensjon at slike tiltak prioriteres der det er hensiktsmessig.

Det var heller ikke krav om eget tildelingsutvalg. Det ble lagt opp til et fylkeskommunalt handlingsrom, der fylkene kunne fastsette egne prioriteringer.

I høringsutkastet ble det også foreslått at investeringer til bygg kunne omfattes, men dette ble gått bort fra i endelig forskrift.

Forskriften fastsettes

I endelig forskrift ble formålet opprettholdt, men gjort enkelte vurderinger med at investeringer i eller vedlikehold av bygg ble holdt utenfor.³⁷

§ 5. Tildelingskriterier

Tildelinger skal gis innenfor rammene av formålet med ordningen, jf. § 1.

³⁶ Høring av forskriften: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forskrift-om-regionale-kulturfond/id3078746/>

³⁷ Fastsettelse av forskriften: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forskrift-om-regionale-kulturfond-er-fastsett/id3108608/>

Fylkeskommunen kan gi tilskudd til tiltak og aktiviteter i hele Norge, også utenfor eget geografiske område.

Det kan ikke gis tilskudd til

- a. investering i eller vedlikehold av bygg eller anlegg,*
- b. aktiviteter eller tiltak som hovedsakelig innebærer idrett eller friluftsliv,*
- c. kausjon eller annen økonomisk garanti,*
- d. investeringer i tilskuddsmottakers egenkapital,*
- e. renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter.*

Fylkeskommunen kan fastsette ytterligere tildelingskriterier.

Regionale kulturfond bevilges – og foreslås kuttet

Da Senterpartiet gikk ut av regjering i februar 2025 ble det ikke videreført et kapittel om kultur og frivillighet i Ap-regjeringens politiske prioriteringer, ei heller i påfølgende Regjeringens plan for Norge 2025-2029. I budsjettforslaget for 2025 foreslo regjeringen 75 millioner over statsbudsjettet til Regionale kulturfond.

Det er noe uvanlig at en ordning bevilges før den er ferdig utformet. I dette tilfellet kom finansieringen av Regionale kulturfond på plass før forskriften var sendt på høring. Denne bevilgningen skyldes trolig iherdig innsats fra representanter i storfraksjonen³⁸ til Familie- og kulturkomiteen, og at det var siste mulighet før et stortingsvalg til å gjennomføre ordningen.

I budsjettforslaget for 2026 var overraskelsen stor, da Regionale kulturfond ble foreslått kuttet til 40 mill. knapt før fondene hadde begynt å virke. Kuttet frembragte sterke reaksjoner, og på en kulturdebatt om statsbudsjettet i regi av Arrangørforum i oktober erkjente også Kulturministeren at hun hadde sovet dårlig på grunn av den saken i flere måneder.³⁹

Kuttforslaget ble stoppet av Stortinget, og bevilgningen ble satt til 70 millioner for 2026.

³⁸ Arbeiderpartiet og Senterpartiets daværende stortingsrepresentanter i Familie- og kulturkomiteen. Storfraksjonen har en rolle med å koordinere det løpende kulturpolitiske arbeidet med politisk ledelse i Kultur- og likestillingsdepartementet.

³⁹ <https://www.samtiden.no/kulturpolitikk/kulturministeren-jeg-har-sovet-darlig-pa-grunn-av-den-saken-i-flere-maneder/1365170>

4.1. Kartlegging av Regionale kulturfond i åtte fylker

I denne gjennomgangen ses det nærmere på forvaltningen av regionale kulturfond i åtte fylkeskommuner.

Regionale kulturfond har en felles forskrift, men handlingsrommet i formål og fylkets egen forvaltning gjør at det i praksis er å forstå som 15 ulike tilskuddsordninger.

Fylkene har som ventet gjennomført ordningene på ulike måter. Enkelte har delt opp i underordninger, andre har gjennomført det samlet. Det varierer i tidspunkter, søknadskategorier i rapporteringen, prioriteringer, egenfinansiering, forvaltningsmodell og plassering i forhold til eksisterende virkemidler. Noen har i praksis benyttet den statlige forskriften som vurderingsramme, mens andre har lagt til regionale prioriteringer.

Under beskrives kort utgangspunktet for kartleggingen av fylkenes gjennomføring.

Organisasjonens initiativ som utgangspunkt

Ideen om regionale kulturfond ble først fremsatt av Arrangørforum i forbindelse med diskusjonene om regionreformen. Organisasjonens utgangspunkt var at kulturfinansiering ofte er avgrenset til enten offentlige, profesjonelle eller frivillige aktører, mens det lokale kulturfeltet ofte kjennetegnes av samarbeid på tvers av disse skillene.

I organisasjonens egne innspill ble fondene begrunnet som et regionalt forankret virkemiddel for å koble frivillig og profesjonelt kulturliv tettere sammen, styrke regionale nettverk og realisere aktiviteter som ellers er vanskelige å finansiere. Organisasjonene la også vekt på at midlene skulle komme i tillegg til, og ikke gå på bekostning av, eksisterende kulturfond og tilskuddsordninger.⁴⁰

Organisasjonene foreslo at fondene skulle kunne støtte utøvende og publikumsrettet aktivitet, skapende og utviklende prosjekter og samarbeid på tvers i lokalsamfunn. De la samtidig vekt på at ordningen skulle være lavterskel og ubyråkratisk, med begrenset rapportering, enkle administrative rutiner og mulighet for prosjektvarighet utover kalenderår.

Et sentralt organisatorisk forslag var at fylkeskommunene skulle være forvalter, men med bruk av regionale tildelings- eller fordelingsutvalg med representanter fra frivilligheten, kommunene og det profesjonelle kulturlivet. Begrunnelsen var kompetanse, nærhet, dialog med målgruppen, forankring, legitimitet og treffsikker tildeling av midlene.

Telemarksforskning-rapporten som ble bestilt av Norsk musikkråd og Arrangørforum, beskriver et musikkfelt preget av profesjonelle, semi-profesjonelle, frivillige og amatører, og peker på at det i store deler av feltet verken er hensiktsmessig eller ønskelig med klare skiller mellom frivillige og profesjonelle.

Regionale kulturfond bør sånn sett ikke bare vurderes etter om midler er fordelt korrekt, men etter om ordningen faktisk treffer de gråsonene og samarbeidsformene den ble utviklet for å løse, i den grad tilgjengelige datakilder kan fortelle noe om dette.

Ordningens styringslogikk

Formålet til Regionale kulturfond er å bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet. Tilskuddsmidlene skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse, styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, forsterke lokal og regional kulturfrivillighet og bidra til økt kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt.

⁴⁰ <https://www.noku.no/innspill-til-kulturdepartementet-om-innretningen-av-regionale-kulturfond/>

Denne formålsbestemmelsen er bred. Den prioriterer ikke eksplisitt mellom aktivitet, deltakelse, samspill, kulturfrivillighet og kvalitet. Et prosjekt kan styrke kulturfrivillighet uten et tydelig profesjonelt element, mens et profesjonelt prosjekt kan bidra til kvalitet uten nødvendigvis å styrke frivillig deltakelse.

Forvaltningen er lagt til den enkelte fylkeskommune. Fylkeskommunene kan øke rammen ved å tilføre egne midler, fastsette ytterligere vilkår for hvem som kan motta tilskudd og fastsette ytterligere tildelingskriterier. Etter tildelingsbrevet skal tildelingene gis innenfor rammene av formålet, og midlene skal lyses ut særskilt som Regionale kulturfond.

Kultur- og likestillingsdepartementets høringsnotat la til grunn at fylkeskommunene har god kjennskap til lokale og regionale behov, og at formålet er skjønnsmessig og ment å favne vidt. Departementet forutså derfor at ordningen ville gi noe ulik praksis mellom fylkeskommunene. Det er dermed en del av styringslogikken at fylkene har valgt ulike modeller for forvaltningen.

Staten har med ordningen definert et formål, minimumsrammer og rapportering, mens fylkeskommunene omsetter dette til regionale virkemidler. Ordningen er derfor smalere enn fri rammefinansiering, men samtidig bredere enn mange andre statlige prosjektordninger.

Addisjonalitet som forventning

Forskriften sier ikke noe om at midlene skal komme i tillegg til eksisterende fylkeskommunale ordninger. Likevel er addisjonalitet⁴¹ et interessant spørsmål. I høringsprosessen understreket flere aktører at regionale kulturfond ikke måtte erstatte eller føre til nedbygging av eksisterende ordninger, men komme i tillegg til disse.

I vår kartlegging vurderes addisjonalitet forsiktig. Når en fylkeskommune selv beskriver fondet som supplement, er det et viktig funn, selv om det ikke er dokumentasjon på faktisk addisjon. Det vil kreve sammenligning av tidligere budsjetter, søkergrupper, prosjekttyper og eventuelle endringer i andre ordninger.

Metode

Datakilde for kartleggingen er fylkenes rapportering til Kultur- og likestillingsdepartementet på bruken av midlene per 1. mai 2026⁴², samt publiserte opplysninger om ordningene på tilskudd.no.

Departementet ber fylkeskommunene rapportere per tilskuddsmottaker med navn, organisasjonsnummer, prosjekttittel, kort beskrivelse, tildelt beløp, hovedkategori, fagfelt, tilskuddstype og geografisk fordeling.

Departementet har utviklet en Excel-mal som de fleste fylkene også har benyttet. I tillegg skal fylkene rapportere samlet tildeling, administrasjonsandel, eventuell regional andel, totalt antall søknader, totalt omsøkt beløp og en kvalitativ vurdering av måloppnåelse og virkemiddelapparat.

Fylkene har rapportert til Kultur- og likestillingsdepartementet i PDF-format. Rapporteringen er deretter konvertert til Excel og kategorisert etter hvilke aktivitetstyper prosjekttittelen og den korte prosjektbeskrivelsen

⁴¹ <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/evaluering-pa-oppdrag-for-helsedirektoratet-driftstilskudd-til-radet-for-psykisk-helse/tilskuddets-effekt/hvordan-male-effekter-av-en-tilskuddsordning#:~:text=Dersom%20tilskuddsmidlene%20brukes%20til%20%C3%B8nskede%20aktiviteter%20og%20tjenester%2C,ending%20som%20uten%20tilskuddsordningen%20ikke%20hadde%20funnet%20s ted.>

⁴² <https://einnsyn.no/saksmappe?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Fnoark4%2FSaksmappe--972417866--1098--2026>

tilsier. Kategoriseringen er gjort i hovedkategoriene Samspill frivillig og profesjonell, Kulturfrivillighet og Profesjonell kunst og kultur, og er eksplisitt basert på fylkenes skjønn.⁴³

Krysstabuleringer er utført i Excel. Der prosjekter er oppgitt med flere fagfelt eller tilskuddstyper, er tildelingen fordelt likt mellom de oppgitte kategoriene (vektede antall).⁴⁴

Grunnlaget per tildeling er begrenset, som regel noen få setninger, og kategoriseringen gir derfor indikasjoner snarere enn et grunnlag for bastante konklusjoner.

Ifølge forskriften skal tildelingene publiseres på tilskudd.no. Per mai 2026 var det åtte fylker som hadde publisert tallene fra 2025. Det er da disse fylkene som er tatt med i kartleggingen.

Analysespørsmål

Kartleggingen har søkt å svare på:

- I hvilken grad § 1 i forskriften reflekteres i prosjektene som har mottatt tilskudd, så langt prosjektittel og beskrivelse gir grunnlag for å anta at tildelingen har ledet til samspill frivillig-profesjonell, styrket kulturfrivillighet, et inkluderende og mangfoldig kulturliv og økt kvalitet på kunst- og kulturtilbudet.
- Hva fylkenes retningslinjer har vektlagt, og i hvor stor grad de regionale prioriteringene har utviklet formålet videre (kontra fylkets egne prioriteringer, for eksempel i regional plan).
- Armlengdes avstand og medvirkning fra feltet, politisk, administrativt eller gjennom et armlengdeorgan - basert på fylkenes saksgrunnlag og retningslinjer.
- Eventuelle særtrekk i fylkets forvaltning
- Addisjonalitet – om tilskuddsmidlene er brukt til ønskede aktiviteter eller tjenester som man ellers ikke ville gjennomført, slik at ordningen har utløst en endring som ikke ville funnet sted uten den.

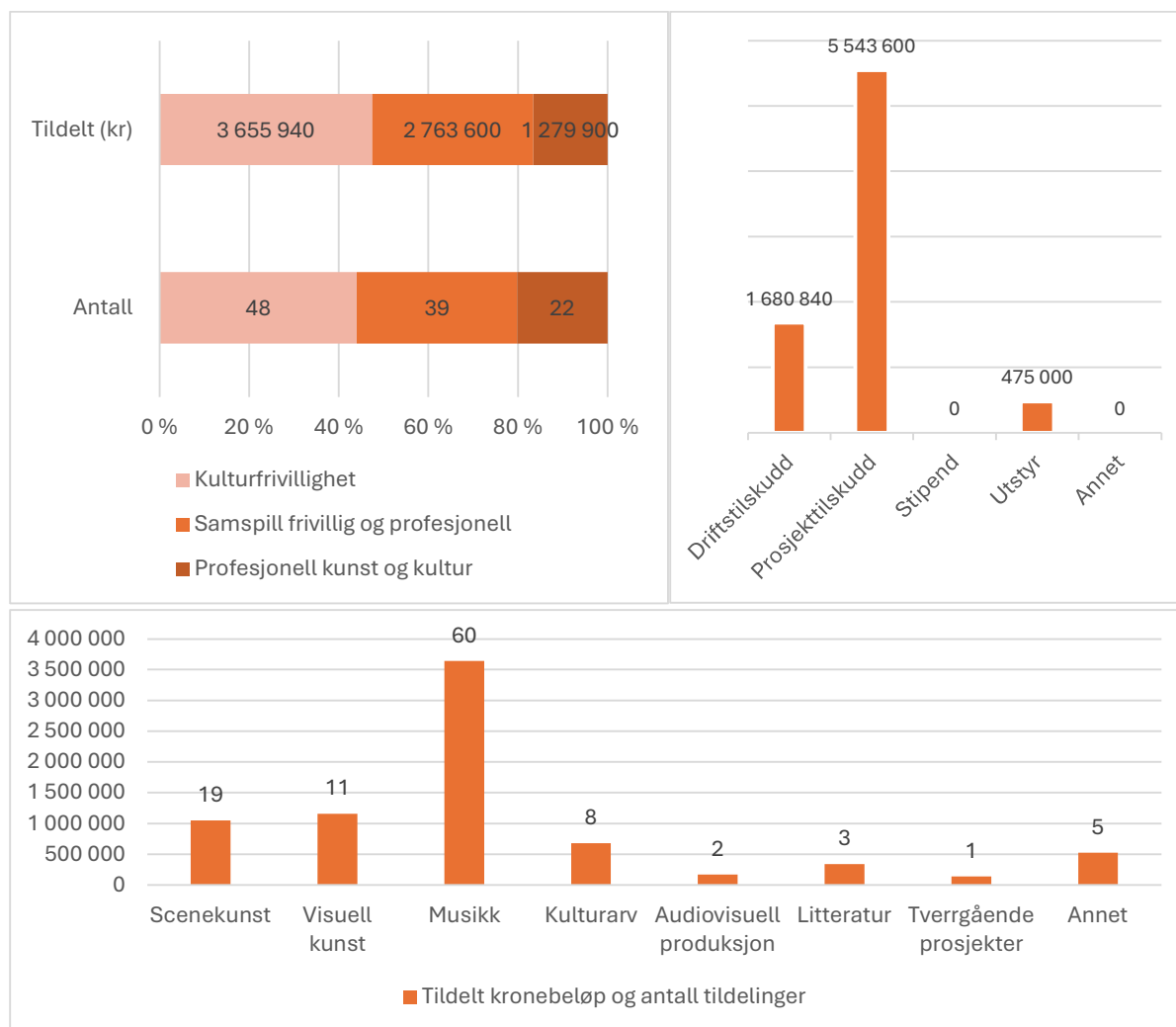
Punktene over kan i hvert fall delvis sies å være intensjonene med ordningen, om en ser det i lys av forarbeidet; føringer fra familie- og kulturkomiteens budsjettbehandling, høringsnotatet og organisasjonenes uttalte forventninger.

Under gjøres en gjennomgang av hvert fylke i utvalget. De fylkesvise analysene søker å si noe om innretning, kriterier og prioriteringer, forvaltningsmodell, samt tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse.

⁴³ Det gjør kategoriene nyttige som nasjonal struktur, men mindre presise som analyseverktøy. Når fylkene bruker dette ulikt, er det ikke nødvendigvis feilrapportering, men et uttrykk for at Kultur- og likestillingsdepartementets kategorier er brede i utgangspunktet.

⁴⁴ Der en tildeling er oppgitt med flere fagfelt eller tilskuddstyper, fordeles beløp og antall likt mellom de oppgitte kategoriene. Fagfelttall framstår derfor som vektete antall. Hovedkategori er imidlertid entydig per tildeling.

4.2. Akershus

Innretning, kriterier og prioriteringer

Akershus ble tildelt 7.727.000 kroner, hvorav 27.560 kroner ble brukt til administrasjon. Ordningen ble lyst ut med en ramme på 7.700.000 kroner. Rapporteringsskjemaet oppgir 281 omsøkte tiltak med samlet søknadssum på 39.598.261 kroner. 109 tiltak ble innvilget med samlet tildeling på 7.699.440 kroner.

Ordningen var åpen for profesjonelt kulturliv og kulturfrivilligheten. Kommuner kunne ikke søke til tiltak i egen regi, men kunne være samarbeidspartner eller tilrettelegger, og kommunale enheter kunne unntaksvis søke på vegne av initiativ fra unge. Organisasjoner og institusjoner som mottar driftsstøtte fra Akershus fylkeskommune kunne søke dersom prosjektet lå utenfor ordinær drift eller avtalefestet oppdrag.

I vurderingen ble det blant annet lagt vekt på samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, nye eller flere aktiviteter, realistisk gjennomføringsplan, nye deltakere eller nytt publikum, unge, tilgjengelighet, mangfold, inkludering, bærekraft og geografisk spredning. En variant som kun Akershus har i dette utvalget er utbetalingsmodellen: Tilskudd under 100.000 kroner utbetales fullt ut, mens tilskudd fra og med 100.000 kroner utbetales med 75 prosent ved tilsagn og 25 prosent etter rapportering.

Forvaltningsmodell

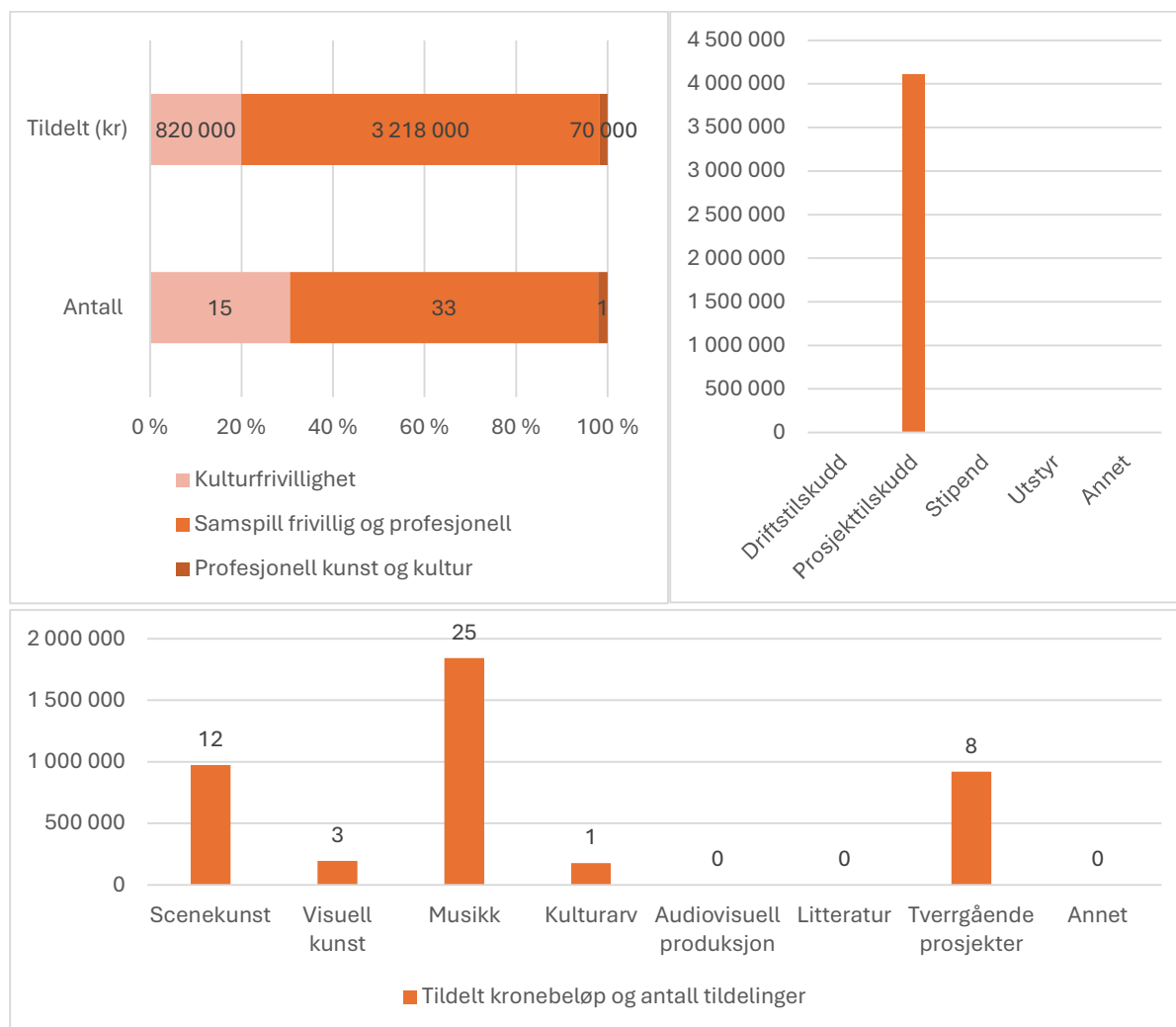
Forvaltningsmodellen var administrativ. Søknadene ble vedtatt av avdelingsleder etter faglig saksbehandling i administrasjonen. Fylkesrådet vedtok retningslinjene i sak 131/2025.

Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Akershus rapporterer at innvilgede søknader samlet bidro til aktivitet i 18 av 21 kommuner. Fylkeskommunen beskriver fondet som et virkemiddel for prosjekter og aktører som ikke naturlig faller inn under etablerte ordninger, og som et supplement til Tilskudd til profesjonell kunst og kultur.

Akershus fremstår som en samlet, administrativt forvaltet ordning med tydelig vekt på geografisk spredning, bredde og samspill. Fylkets rapportering er samtidig tydelig på at kort tid mellom utlysning, tildeling og gjennomføring kan gjøre det vanskelig å dokumentere utløsende effekt.⁴⁵

4.3. Buskerud

Innretning, kriterier og prioriteringer

Buskerud ble tildelt 4.108.000 kroner. Det ble ikke belastet administrasjonskostnader, og fylkeskommunen tilførte ikke egne regionale midler. Rapporteringsskjemaet oppgir 105 omsøkte tiltak etter at én søknad var trukket. Samlet søknadssum var 15.848.496 kroner, og 49 søknader ble innvilget med til sammen 4.108.000 kroner.

⁴⁵ Oppgitt lenke i rapporteringen til departementet: <https://afk.no/tjenester/tilskudd-og-stotte/retningslinjer-tilskudd-og-stotte/regional-kulturfond-akershus.222034.aspx>

Buskerud valgte en nivåmodell med tre terskler: Nivå 1 på 50.000-100.000 kroner for mindre samarbeidstiltak og kortsiktige aktiviteter, nivå 2 på 100.000-250.000 kroner for nye eller videreutviklede samarbeid mellom frivillig og profesjonelt kulturliv, og nivå 3 på 250.000-500.000 kroner for større regionale satsinger med varig effekt. Det ble ikke innvilget støtte på nivå 3 i 2025.

Søkere måtte som hovedregel ha tilholdssted i Buskerud, men aktører utenfor fylket kunne søke dersom tiltaket foregikk i Buskerud. Kommuner kunne være samarbeidspartner eller tilrettelegger, og kunne unntaksvis søke på vegne av et bredt samarbeid med tydelig regional verdi. Det var krav om minimum 20 prosent egenandel. Ordningen avgrenset blant annet mot faste driftskostnader, rene utgivelser, innsamlingsarrangementer og tiltak som faller inn under Den kulturelle skolesekken.

Forvaltningsmodell

Søknadene ble politisk behandlet av Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse 25. november 2025, sak 78/25. Regionale kriterier ble vedtatt i samme hovedutvalg 2. juni 2025, sak 35/25.

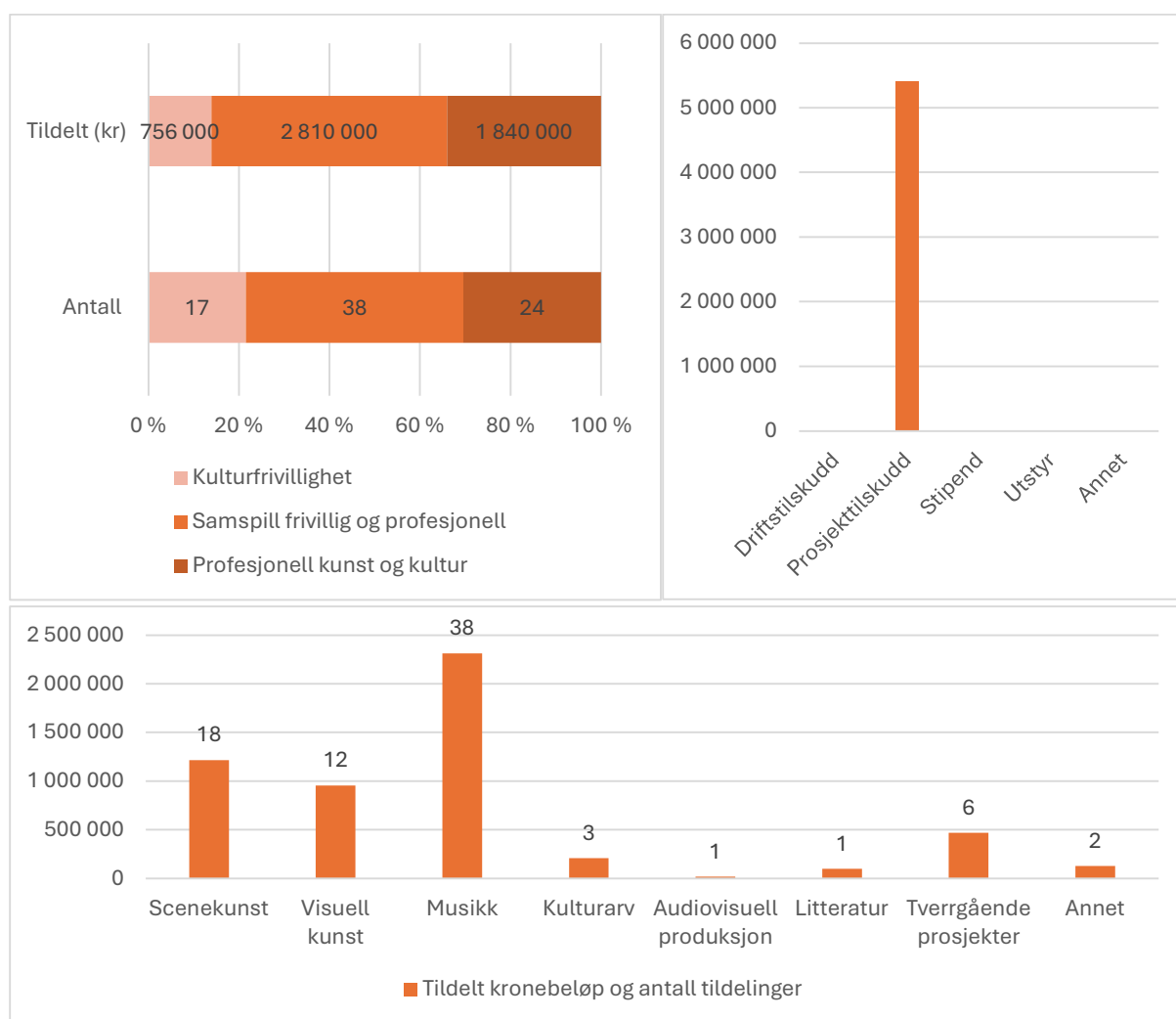
Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Buskerud rapporterer at vurderingen la vekt på samarbeid mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, realisme i prosjektet, nye deltakere eller nytt publikum, kompetanseutvikling, honorering av profesjonelle aktører, tilgjengelighet, inkludering og mangfold. Fylket beskriver fondet som et supplement til Tilskudd til kunst og kulturprosjekter, Tilskudd til festivaler og ordningen Tilskudd til KulturArvOpplevelser.

Buskerud gir en operasjonalisering av samspill gjennom nivåmodellen. At nivå 3 ikke ble brukt i 2025, tyder på at første tildelingsår i hovedsak traff mindre og mellomstore tiltak heller enn de mest langsiktige regionale strukturprosjektene.⁴⁶

⁴⁶ Lenke i rapporten til departementet: <https://bfk.no/tjenester/tilskudd-og-stotte/retningslinjer-tilskudd-og-stotte-buskerud/retningslinjer-for-regionalt-kulturfond-i-buskerud.209450.aspx>

4.4. Innlandet

Innretning, kriterier og prioriteringer

Innlandet ble tildelt 5.404.000 kroner og tilførte 2.000 kroner selv. Fylkeskommunens hovedutvalg for kultur fordelte 12. november 2025, PS 55/2025, totalt 5.406.000 kroner til 79 prosjekter. Rapporteringsskjemaet oppgir 151 omsøkte tiltak og samlet søknadssum på 25.201.709 kroner.

Ordningen var bredt rettet mot organisasjoner, miljøer og utøvende innen kunst-, kultur- og kulturarvfeltet. Kommuner kunne være del av tiltaket, men ikke være søker. Det kunne gis støtte til blant annet arrangementer, kompetanseheving, prosjektutvikling, samarbeidsprosjekter, formidling, produksjon, honorering av profesjonelle instruktører, utstyr og enkelte løpende kostnader.

Retningslinjene fra Innlandet presiserte at det ikke gis flerårige tilskudd, og at det ikke bevilges tilskudd som fullfinansierer prosjekter. Søkere som ikke mottar annen støtte fra Innlandet fylkeskommune, enten drift eller prosjektstøtte, er prioritert.

Forvaltningsmodell

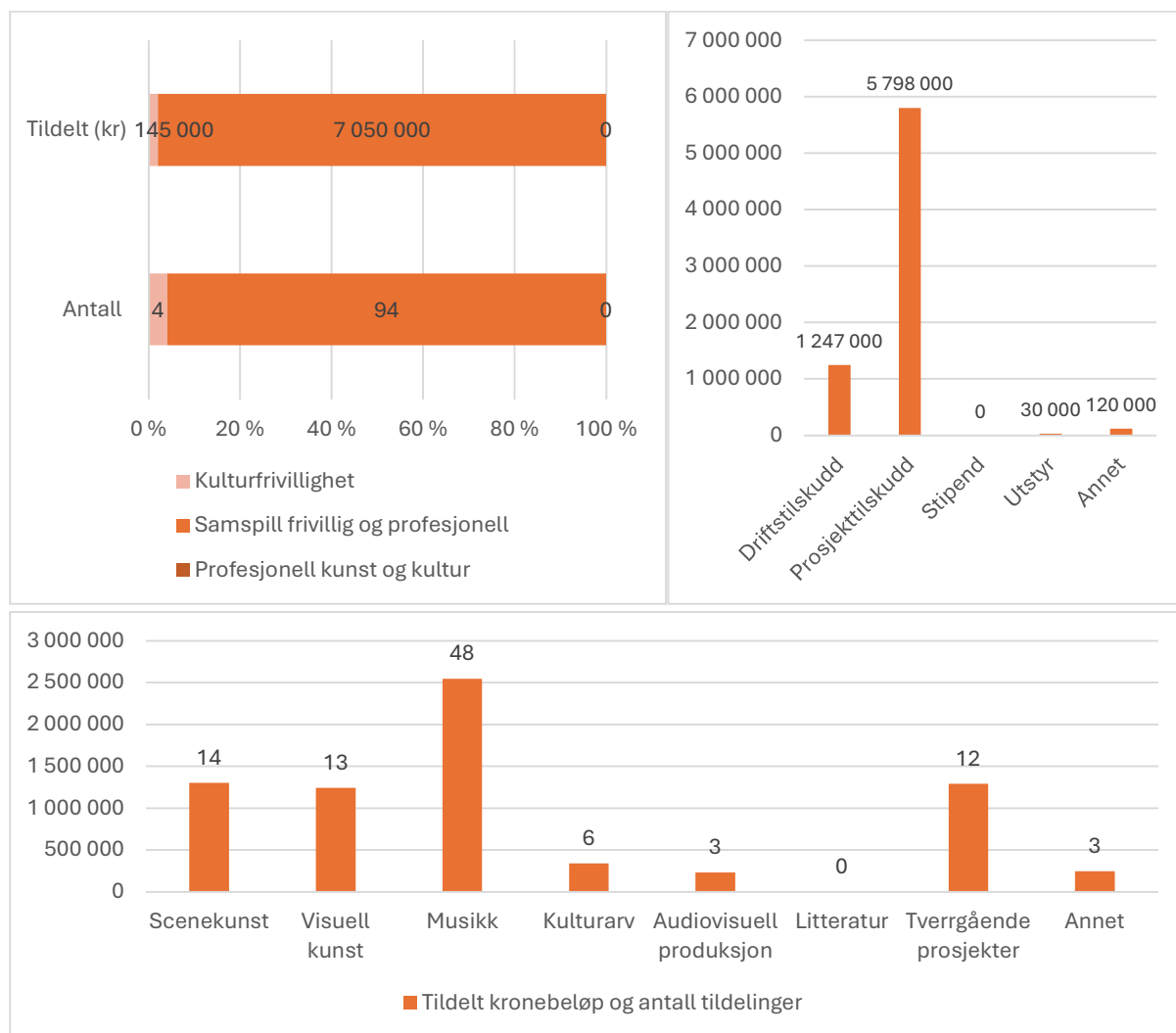
Midlene ble fordelt av hovedutvalg for kultur.

Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Innlandet rapporterer at midlene har styrket nivå og bredde i kulturlivet, gitt flere i kulturfrivilligheten mulighet til å styrke prosjekter og arrangementer, og bedret vilkårene for ivaretagelse og formidling av immateriell kulturarv. Fylket knytter måloppnåelsen til Kulturstrategi for Innlandet, blant annet attraktivitet for profesjonelt kunst- og kulturliv, deltakelse på gode arenaer og barn og unges muligheter for aktivitet og utvikling.

Innlandet fremstår som en noe bredt orientert regional ordning. Det faller innenfor forskriftens brede formål. Ordningen har en tydelig avgrensning mot flerårige tilskudd og fullfinansiering.

4.5. Oslo

Innretning, kriterier og prioriteringer

Oslo kommune fikk 7.574.000 kroner fra staten og brukte 379.000 kroner til administrasjon. Disponibel ramme til fordeling var 7.195.000 kroner. Rapporteringsskjemaet viser 176 omsøkte tiltak, samlet omsøkt beløp på 34.775.716 kroner og 98 tildelinger på til sammen 7.195.000 kroner.

Regionalt kulturfond Oslo var rettet primært mot kulturfrivilligheten, men også profesjonelle kunst- og kulturaktører i samarbeid med frivillige aktører. Kommunale virksomheter kunne ikke være hovedaktør eller søker, men kunne inngå som samarbeidspartner. Det kunne søkes støtte til ett eller flere tiltak.

Oslo prioriterte inkluderende og tilgjengelige tiltak, barn, unge og voksne amatører, samarbeid mellom frivillig og profesjonelt kulturfelt, kompetanseheving, lokale kulturaktiviteter, tiltak med varig potensial og tiltak som

ikke omfattes av andre byomfattende tilskuddsordninger i Oslo. Oslo oppgir selv at det ikke ble brukt særskilte regionale prioriteringer av typen scenekunst, grønn omstilling eller lignende i 2025.

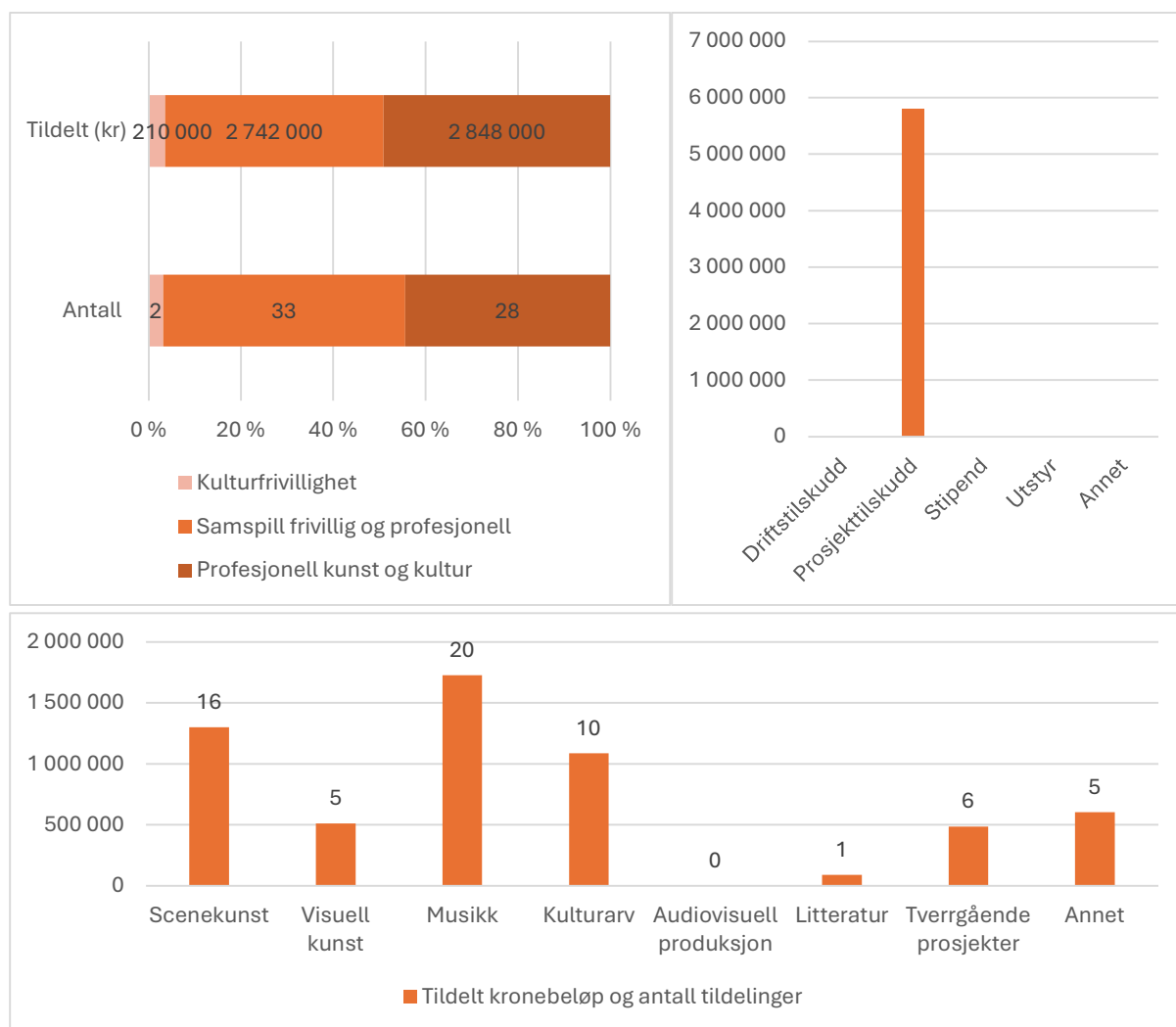
Forvaltningsmodell

Ordningen ble forvaltet av Kulturetaten. Oslo opplyser at kommunen i 2026 skal gjennomføre en prosess for permanente retningslinjer, der kulturfrivilligheten og det profesjonelle kulturlivet inviteres til innspill før langsiktige retningslinjer gjøres gjeldende innen søknadsfrist 1. november 2027.

Tidelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Oslo rapporterer at de 98 tildelingene går til alle byens 15 bydeler. Kulturetaten skriver at nesten alle tilskudd er kategorisert som Samspill frivillig og profesjonell, fordi det er deltakere fra kulturfrivilligheten i alle tiltak og et flertall av tiltakene også har profesjonelle deltakere. Dette er en noe bredere tilnærming til begrepet enn de andre fylkene i utvalget.⁴⁷

4.6. Trøndelag

⁴⁷ Lenke i rapporten: <https://www.oslo.kommune.no/tilskudd-legater-og-stipend/regionalt-kulturfond/>

Innretning, kriterier og prioriteringer

Trøndelag ble tildelt 6.154.000 kroner, hvorav 4,9 prosent ble avsatt til administrasjon. Disponibel ramme var 5.850.000 kroner. Rapporteringsskjemaet oppgir 78 omsøkte tiltak med samlet søknadssum på 10.575.185 kroner. 63 tiltak ble tildelt støtte.⁴⁸

Trøndelag har som eneste fylket i dette utvalget satt nedre og øvre søknadssum; minimum er satt til 35.000 kroner og 250.000 kroner. Særskilte regionale prosjekter kan imidlertid gå utover maksimalbeløpet. Det kan søkes om prosjekter som varer inntil tre år. Ordningen åpner for aktivitet i hele Trøndelag og det sørsamiske området.

Det kan gis støtte til scenekunst, musikk, litteratur, visuell kunst, kulturarv, kulturminner med mer. Kommunale søknader forutsetter vedtatt dokument med oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet i kommunen, jf. kulturloven § 4. Søkere som har mottatt annen fylkeskommunal støtte må synliggjøre hvordan tiltaket går utover ordinær drift eller allerede innvilget tiltak.

Forvaltningsmodell

Rapporteringen fra Trøndelag er kortfattet og beskriver ikke detaljert hvordan enkeltvedtakene ble behandlet. Fylkeskommunen opplyser i oversendelsen at alle tildelingene ble vurdert opp mot og forankret i formålet for ordningen.

Lenke i rapporten: [Regionalt kulturfond Trøndelag](#)

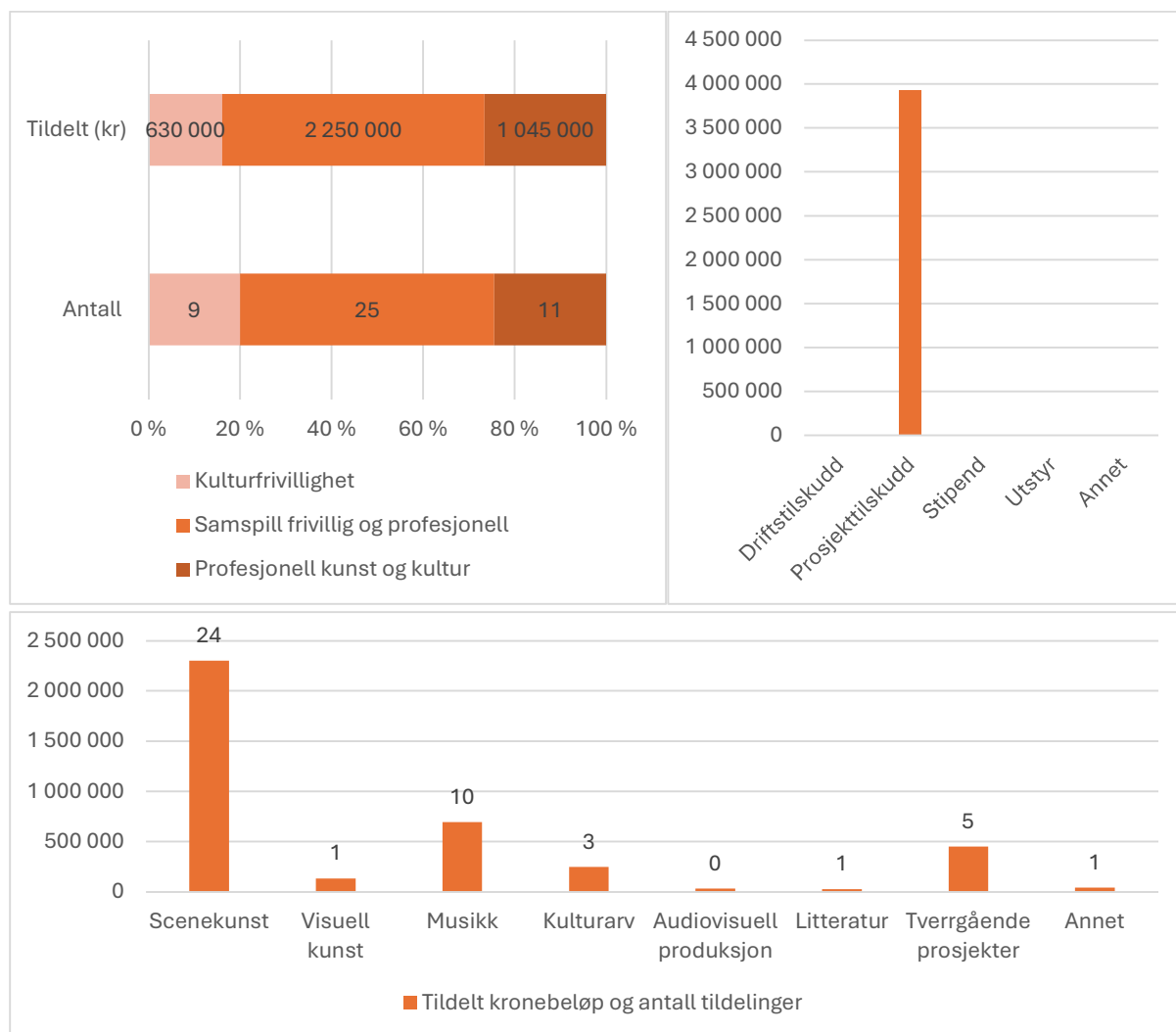
Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Trøndelag skriver at Regionalt kulturfond Trøndelag i 2025 erstattet fylkeskommunens tidligere ordning Kulturtilskudd, fordi de to ordningene var overlappende. Samtidig opplyser fylkeskommunen at opprettelsen av fondet mobiliserte nye aktører til å søke regionalt tilskudd. Det ble ikke lagt inn regionale prioriteringer i 2025, forklart med at tildelingen kun besto av statlige midler.

Trøndelag er det tydeligste eksemplet i utvalget på at Regionalt kulturfond delvis er tatt inn og muligens erstattet en eksisterende fylkeskommunal tilskuddsforvaltning. Samtidig kan ordningen ha endret søkergrunnlaget og mobilisert nye aktører.

⁴⁸ En tildeling ble etterpå redusert fra 100.000 til 50.000 kroner, slik at samlet rapportert tildeling er 5.800 000 kroner. Restmidlene gjenbevilges til samme formål i 2026, ifølge rapporten til departementet.

4.7. Vestfold

Innretning, kriterier og prioriteringer

Vestfold ble tildelt 3.854.000 kroner, hvorav 54.000 kroner ble brukt til administrasjon. Ordningen ble lyst ut med en ramme på 3.800.000 kroner, og hovedutvalget økte tildelingspotten med 125.000 kroner fra egne disponible midler. Samlet tildeling ble dermed 3.925.000 kroner. Det kom 84 søknader, og samlet søknadssum var om lag 18,3 millioner kroner. Tildelingene viser 45 tildelinger til 44 kulturaktører.

Vestfolds ordning er delt i tre søknadskategorier: Produksjon, Samarbeid og Kultur for alle. Målgruppen er profesjonelt kulturliv og kulturfrivilligheten, og aktiviteten det søkes støtte til må vise samarbeid mellom disse aktørene. Kommunene kan være samarbeidspartner.

Kriteriene vektlegger relevans, samarbeid mellom flere aktører, regional verdi, unge talenter og geografisk spredning. Vestfold skiller seg særlig ut ved at søknader som styrker scenekunstfeltet prioriteres høyt. I rapporteringen beskrives historiske spel, utendørsoppsetninger, revy, stand-up og improteater som spesielt aktuelle for ordningen.

Forvaltningsmodell

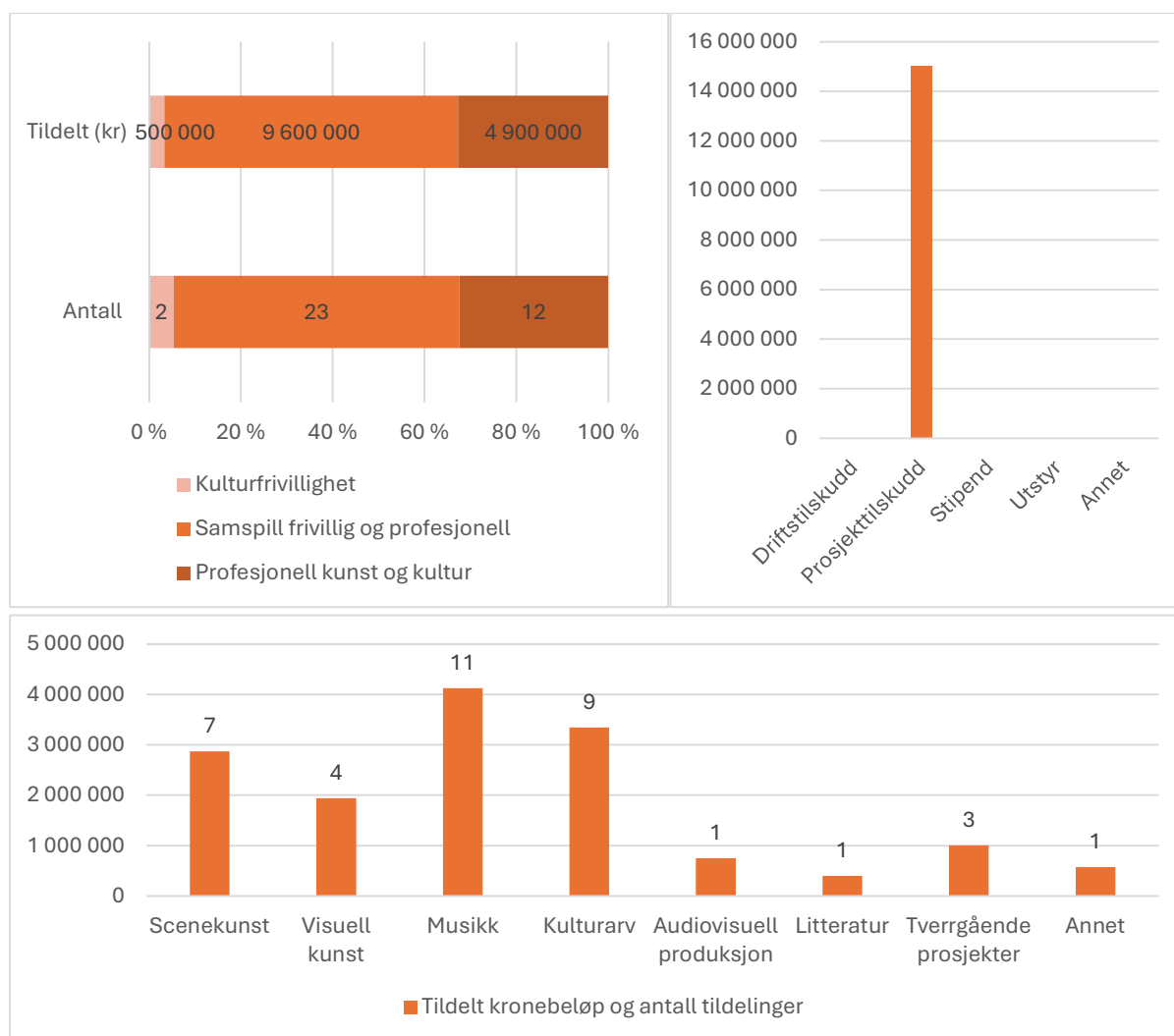
Søknadene ble politisk behandlet av hovedutvalg for inkludering, idrett og kultur. Saksfremlegg og vedlegg er publisert på fylkeskommunens hjemmeside, HIIK sak 102/25. Retningslinjene er også publisert på fylkeskommunens nettside.

Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Vestfold rapporterer at alle søknadene traff godt på hovedintensjonen om å styrke samspillet mellom profesjonelt og frivillig kulturliv, men at de oppfylte kriteriene på ulike måter. Fylket skriver at Regionalt kulturfond fyller rommet mellom én eksisterende ordning for det profesjonelle feltet og én for kulturfrivilligheten på regionalt nivå.

Vestfold har en tydelig samspillsinnretning og en tydelig regional prioritering av scenekunst. Samtidig har fylket brukt en egen kategorimodell som gjør tildelingene noe mindre direkte sammenlignbare med fylker som kun har rapportert på hovedkategoriene i Kultur- og likestillingsdepartementets rapporteringsmal.⁴⁹

4.8. Vestland

Innretning, kriterier og prioriteringer

⁴⁹ Lenker i rapporten til departementet: Saksfremlegg HIIK sak 102/25 <https://vestfoldfylke.no/no/meny/politikk/motekalender-og-sakerNY/#sru-page=mote&id=410335&utvalgid=200294> og Regionalt kulturfond Vestfold - retningslinjer <https://vestfoldfylke.no/no/meny/tjenester/kultur/soke-tilskudd/regionalt-kulturfond/>

Vestland ble tildelt 7.423.000 kroner fra staten og tilførte 7.577.000 kroner regionalt. Samlet ramme var dermed 15.000.000 kroner. Det er ikke synliggjort administrasjonskostnad. Fylket mottok 199 søknader med samlet omsøkt beløp på 118.263.267 kroner. 37 søknader fikk støtte.

Vestland slo i 2025 sammen Kulturelt utviklingsprogram med Regionalt kulturfond Vestland, og ordningen ble en større støtteordning for nyskapende prosjekter. I 2026 ble flere tilskuddsordninger, både for frivillig og profesjonelt kulturliv, innlemmet i ordningen. De regionale prioriteringene for 2025 var nyskaping og utforsking, nettverk, kunnskap og/eller mangfold, og redusert klima- og miljøavtrykk.

Ordningen gjelder for aktører fra frivillig og profesjonelt kulturfelt med aktiviteter i Vestland. Aksjeselskap må ha ideelt formål i vedtektene, og kommuner må dokumentere samarbeid med minst én aktør fra kulturlivet og bidra med minst 50 prosent egenandel. Søknader kan gjelde ett- til treårige prosjekter, og flerårige søknader må ha utdypende prosjektplass og plan for kommunikasjon og formidling.

Forvaltningsmodell

Tildeling av støtte ble vedtatt i Hovedutval for kultur, idrett og inkludering 19. november 2025. Retningslinjene bygger på Regional plan for kultur 2023-2035 og er publisert på fylkeskommunens nettsider.

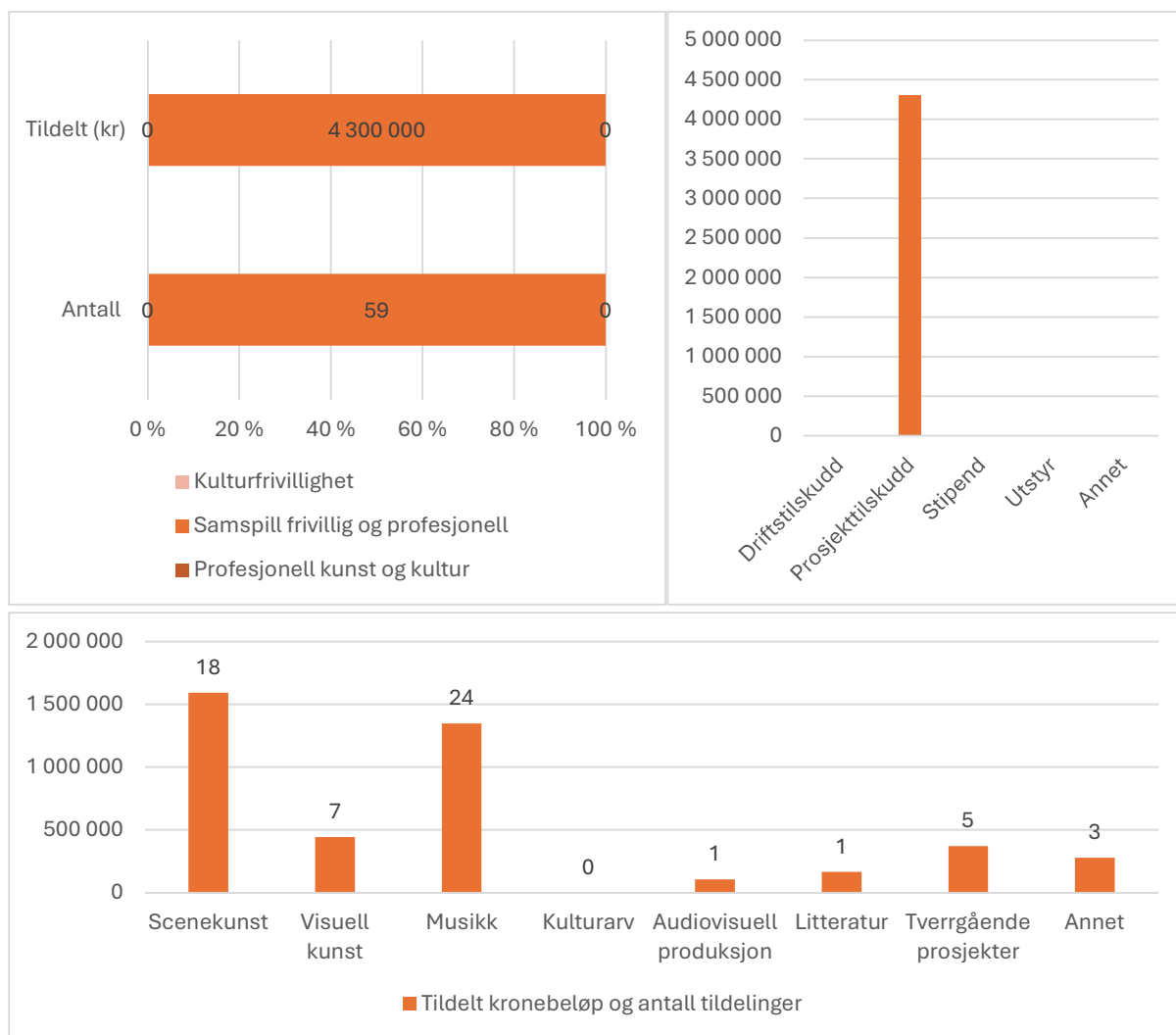
Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Vestland rapporterer at 23 av 37 prosjekter la vekt på samspill mellom frivillig og profesjonell kulturvirksomhet. 7,3 millioner kroner av den samlede støtten på 15 millioner kroner gikk til ideelle og frivillige aktører, noe fylkeskommunen selv peker på som nesten hele statstilskuddet.

Vestland har styrket rammen betydelig med egne midler, men har samtidig slått fondet sammen med eksisterende virkemidler. Det gir en stor og kraftig regional ordning, men gjør addisjonalitet vanskeligere å vurdere uten en egen analyse.⁵⁰

⁵⁰ Lenke oppgitt i rapporten: <https://www.vestlandfylke.no/kultur/kunst--og-kulturutvikling/regionalt-kulturfond-vestland--tilskot/>

4.9. Østfold

Innretning, kriterier og prioriteringer

Østfold ble tildelt 4.327.000 kroner. Etter administrasjonsandel var disponibel ramme 4.300.000 kroner. Rapporteringsskjemaet oppgir 178 søknader fra 149 søkere, samlet søknadssum på 22.586.665 kroner og 59 tildelinger til 54 mottakere. Samlet tildelt beløp var 4.300.000 kroner.

Østfold delte fondet i tre retninger: Oppstart, Samspillsprosjekt og Utvikling og løft. Oppstart kan gi inntil 50.000 kroner og maksimalt 50 prosent av totalbudsjett. Samspillsprosjekt kan gi 25.000-250.000 kroner og maksimalt en tredel av totalbudsjett. Utvikling og løft kan gi inntil 500.000 kroner, maksimalt en tredel av totalbudsjett, og forutsetter kommunal støtte, økonomisk eller praktisk.

Ordningen er åpen for profesjonelle kunstnere, kunstnerfellesskap, produsentmiljø, frivillige lag og foreninger, lokale arrangører, prosjektsamarbeid, regionale kulturorganisasjoner og utviklingsmiljøer. Aktører utenfor Østfold kan unntaksvis støttes dersom tiltaket gjennomføres i fylket og gir merverdi. Kommuner kan som hovedregel ikke søke i eget navn, men kan være samarbeidspartner eller i unntakstilfeller søke på vegne av lokale aktører.

Forvaltningsmodell

Østfolds regionale retningslinjer ble vedtatt i Hovedutvalg for folkehelse, kultur og mangfold i sak 31/2025. Det gjennomgåtte materialet beskriver ikke nærmere om enkeltvedtakene ble fattet administrativt eller politisk.

Tildelingsprofil, samspill og måloppnåelse

Østfold rapporterer at det samlede omsøkte beløpet var mer enn fem ganger høyere enn tilgjengelig ramme. Avslag skyldtes blant annet manglende samsvar med formål eller støttekategori, uklar kobling mellom profesjonelle og frivillige aktører der dette var forventet, tiltak tett på ordinær drift eller betydelig offentlig finansiering, og prosjekter som passet bedre i andre ordninger.

Fylkeskommunen er tydelig på at fondet skal utfylle, ikke erstatte, eksisterende tilskuddsordninger. Dette er ifølge fylket ivarettatt ved at prosjekter som allerede mottar fast driftstilskudd, ligger tett på ordinær drift eller i hovedsak faller inn under andre ordninger, er nedprioritert eller vurdert flyttet til eksisterende ordninger.

Østfold har tydelige modeller for prosjektfaser og samspill. Tersklene og støttekategoriene gjør ordningen lett å lese som virkemiddel, og gir et tydelig skille mellom tidligfase, gjennomføring og utvikling.⁵¹

4.10. Likheter og ulikheter mellom fylkene

Fylkene har forvaltet ordningen på ulike måter, men samtidig med mange fellestrekk. Dette kan oppsummeres som følger:

- Akershus, Innlandet og Trøndelag fremstår som mer samlede ordninger, mens Buskerud, Vestfold og Østfold har valgt nivåer eller underkategorier. Vestland har integrert fondet i en bredere regional utviklingsordning.
- Flere av fylkene har lagt inn tydelige, regionale prioriteringer. Vestfold prioriterer scenekunst høyt. Vestland prioriterer nyskaping, nettverk/kunnskap/mangfold og klima-/miljøhensyn. Østfold prioriterer blant annet samspill, talentutvikling, kunstnerøkonomi og utviklingsløft.
- Kun Vestland tilfører egne midler av betydelig art: Vestland skiller seg klart ut ved å tilføre 7,58 mill. kroner i regional andel, slik at samlet ramme ble 15 mill. kroner. Vestfold tilførte 125.000 kroner fra hovedutvalgets disponible midler.
- Forvaltningsmodell: Modellene varierer mellom administrativ behandling og politisk behandling. I dette utvalget har halvparten av fylkene fordelt midlene administrativt.
- Addisjonalitet: Noen fylker omtaler fondet som et uttalt supplement. Oslo og Akershus prioriterer ikke søknader der søker allerede mottar driftstilskudd fra fylket. Vestland har slått fondet sammen med en eksisterende ordning, og Trøndelag oppgir at fondet erstattet en tidligere ordning.
- Beløpsgrenser og støttenivåer: Flere fylker har satt egne beløpsgrenser. Buskerud opererer med tre nivåer fra 50.000 til 500.000 kroner, Østfold med tre faser på inntil 50.000, 250.000 og 500.000 kroner, mens Vestfold gir mellom 25.000 og 250.000 kroner. Trøndelag er det eneste fylket i utvalget som har satt både en nedre og øvre søknadssum (35.000–250.000 kroner).
- Krav om egenandel og medfinansiering: Enkelte fylker stiller krav om egenfinansiering. Buskerud krever minst 20 prosent egenandel, Vestland minst 50 prosent for kommunale søkere, og Østfold dekker maksimalt en tredel til halvparten av totalbudsjettet gjennom fondet.
- Prosjektvarighet: Fylkene har ulik åpning for flerårig støtte. Vestland (ett til tre år) og Trøndelag (inntil tre år) tillater flerårige prosjekter, mens Innlandet uttrykkelig ikke gir flerårige tilskudd og Akershus avgrenser mot dette.
- Samlet omsøkt beløp overstiger tilgjengelig ramme i alle fylker, men i svært ulik grad. Vestland er mest overtegnet, med et omsøkt beløp om lag åtte ganger rammen, mens Akershus og Østfold ligger rundt fem ganger og Trøndelag med under to ganger. Innvilgelsesandelen varierer tilsvarende, fra 18,6 prosent i Vestland til 80,8 prosent i Trøndelag.

⁵¹ Lenke i rapporten til departementet: <https://ofk.no/tjenester/tilskudd-og-stotte/kultur/regionalt-kulturfond-for-ostfold.211320.aspx>

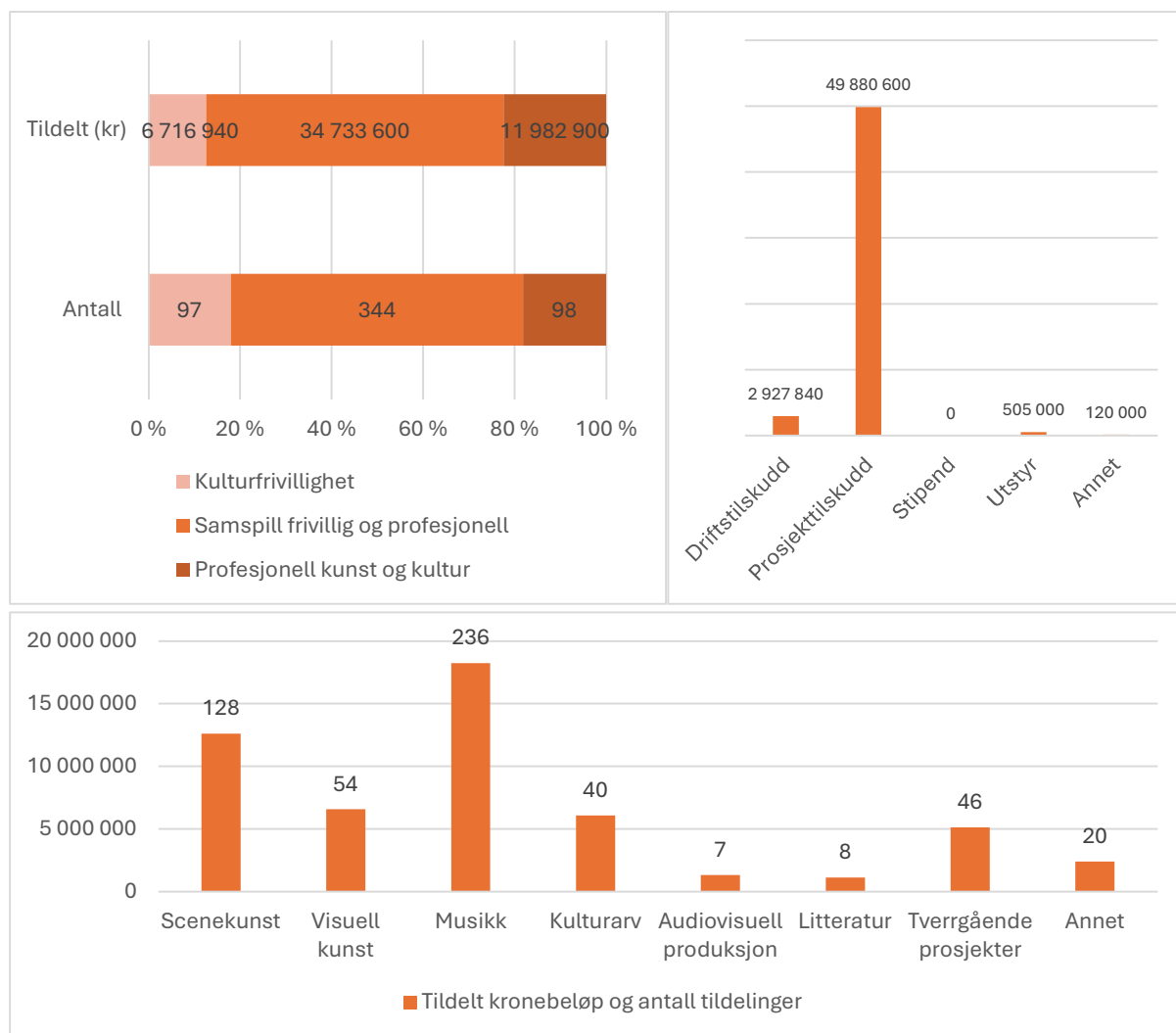
4.11. Regionale kulturfond som nasjonal ordning

I analysen er det benyttet tildelingsdata fra åtte fylkeskommuner, som mottok 1252 søknader og utførte 539 tildelinger. Det omsøkte beløpet er om lag 285 millioner kroner, mens samlet tildeling er 53,4 millioner kroner.

Innvilgelsesandel i utvalget varierer fra rundt 13 til 55 prosent, mens sett under ett ble 43,1 prosent av søknadene innvilget tilskudd og 18,8 prosent av samlet søknadsbeløp.

Det vites ikke hvor mange av søknadene som var kvalifisert etter forskriften og som ble avslått som følge av fylkets prioriteringer, men det er i alle tilfeller slik at ordningene har hatt en oversøkning, noe som også bekreftes i fylkenes rapportering.

Tildelingene fordeler seg på følgende måte:

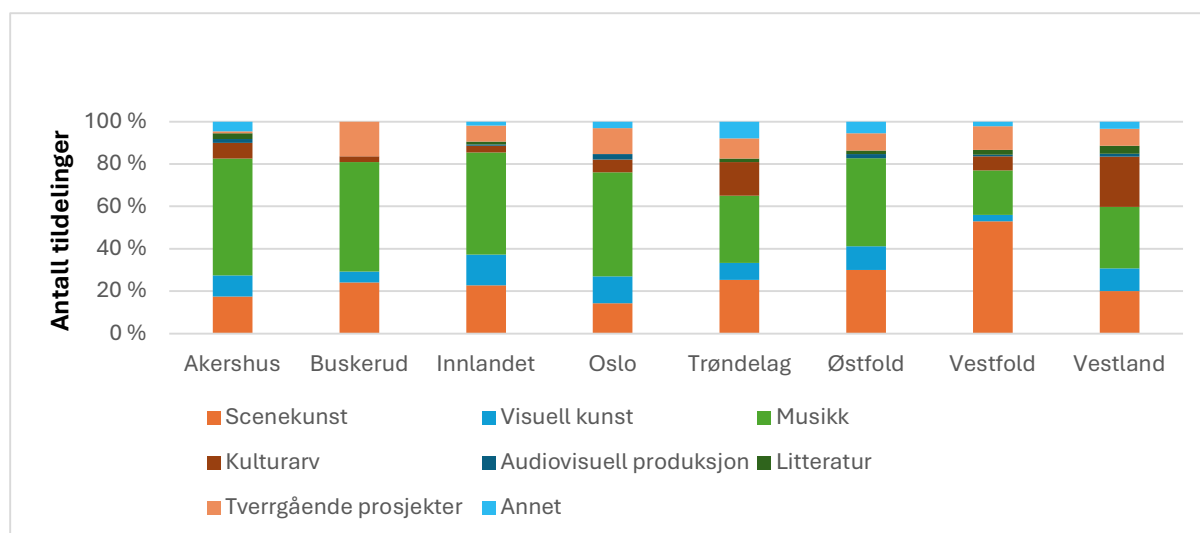

Fylke	Ramme	Omsøkt	Andel	Tildelinger	Søknader	Andel tildelt
Akershus	7.700.000	39.598.261	19,4 %	109	281	38,8 %
Buskerud	4.108.000	15.848.496	25,9 %	49	105	46,7 %
Innlandet	5.406.000	25.201.709	21,5 %	79	151	52,3 %

Oslo	7.195.000	34.775.716	20,7 %	98	176	55,7 %
Trøndelag	5.850.000	10.575.185	55,3 %	63	78	80,8 %
Østfold	4.300.000	22.586.665	19,0 %	59	178	33,1 %
Vestfold	3.925.000	18.300.000	21,4 %	45	84	53,6 %
Vestland	15.000.000	118.263.267	12,7 %	37	199	18,6 %
Totalt for utvalget	53.484.000	285.149.299	18,8 %	539	1.252	43,1 %

Sjangermessig er flest tildelinger fordelt til musikk sjangeren med 236 tildelinger i utvalget, noe som ikke er så unaturlig ettersom musikkfeltet er utbredt i kulturfrivilligheten og kulturlivet ellers. Kanskje mer interessant er at scenekunst har 128 tildelinger, noe som delvis kan forklares med at noen har hatt en uttalt prioritering om å kanalisere ordningen nettopp til scenekunstformål.

Ser en på antall prosjekter der musikk og scenekunst inngår i fylkenes kategorisering, går om lag 18,2 millioner kroner til musikk og 12,6 millioner kroner til scenekunst. Samlet utgjør disse to fagfeltene om lag 58 prosent av tildelt beløp. Visuell kunst, kulturarv og tverrgående prosjekter utgjør hver mellom om lag 5 og 7 millioner kroner.

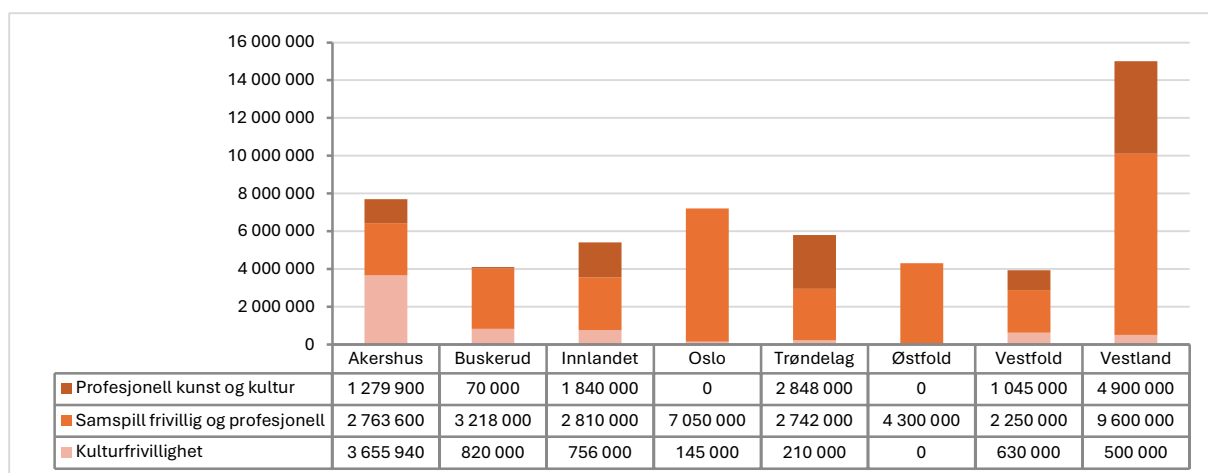
Ordningen har prioritert samspill frivillig og profesjonell

Selv om fylkene ikke har kategorisert tildelingene på samme måte, er det et klart funn at majoriteten av prosjektene er tildelt samspillsprosjekter mellom frivillig og profesjonell.

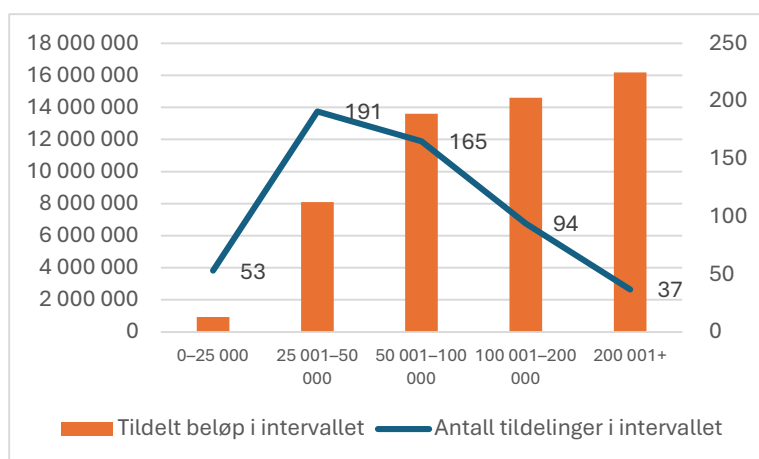
Tildelinger som er kategorisert som Samspill frivillig og profesjonell er mest utbredt både målt i antall og kroner. Kategorien utgjør 344 av 539 tildelinger i utvalget og om lag 34,7 millioner kroner. Det tilsvarer rundt 64 prosent av tildelingene og 65 prosent av samlet tildelt beløp.

Kulturfrivillighet utgjør 97 tildelinger og om lag 6,7 millioner kroner, mens Profesjonell kunst og kultur utgjør 98 tildelinger og om lag 12,0 millioner kroner. At profesjonell kunst og kultur mottar en høyere andel av kroner enn av antall, henger sammen med at flere av de større enkelttildelingene ligger i denne kategorien.

I utvalget er det kun Akershus som har det største kronebeløpet for tildelinger innen kategori Kulturfrivillighet.

Beløpsfordelingen viser at mange tildelinger er små eller mellomstore. 244 tildelinger er på 50.000 eller lavere, men disse utgjør bare om lag 9 mill kroner. Til sammenligning er det 37 tildelinger på mer enn 200.000 kroner, men disse utgjør om lag 16,2 millioner kroner. Gjennomsnittlig tildeling er om lag 99.000 kroner, mens medianen av tildelte er 60.000 kroner.

Sett under ett går flest tildelinger til de litt større prosjektene. Vestland trekker gjennomsnittet klart opp, med en median på 300.000 kroner og flere store tildelinger som nok delvis kan tilskrives den samlede rammen på 15 millioner kroner.

Tilskuddstypen er i praksis prosjektstøtte. Prosjekttilskudd utgjør om lag 49,9 millioner kroner, eller 93 prosent av samlet tildelt beløp. Driftstilskudd utgjør om lag 2,9 millioner kroner, mens utstyr og annet samlet utgjør under 1 million kroner.

Formålet har vært tydelig tilstede

Regionale kulturfond kan forstås som en nasjonal ordning, med regional utforming.

Samlet sett viser gjennomgangen at formålet fra § 1 i forskriften er tydelig til stede i fylkenes tildelingspraksis.

Hovedtyngden av midlene går til prosjekter som fylkene selv har kategorisert som Samspill frivillig og profesjonell, med 344 av 539 tildelinger og rundt to tredjedeler av tildelt beløp i de åtte fylkene i utvalget. Det gir et klart bilde av at ordningen har blitt brukt til å styrke samspillet mellom frivillig og profesjonelt kulturliv. Samtidig viser tildelingene at forskriftens øvrige formål, slik som aktivitet, deltakelse, kulturfrivillighet, inkludering, mangfold og kvalitet, også har vært hensyntatt.

Ulike forståelser av samspill?

Fylkene har trolig operasjonalisert kategoriseringen av samspill på forskjellige måter. Østfold, Buskerud og Vestfold har de tydeligste strukturene. Østfold har egne retninger for oppstart, samspill og utvikling/løft, Buskerud har nivåer som bygger opp fra mindre samarbeidstiltak til større regionale satsinger, og Vestfold krever at aktiviteten viser samarbeid mellom profesjonelt kulturliv og kulturfrivilligheten. Akershus definerer samspill mer eksplisitt som det å utøve noe sammen, med vekt på kompetanse, felles praksis og gjensidig læring. Oslo har en bredere praksis, der nesten alle tildelinger er kategorisert som samspill fordi tiltakene involverer kulturfrivillighet, og dermed ofte også profesjonelle.

Det regionale handlingsrommet er ulikt brukt

Flere fylkeskommuner har brukt handlingsrommet i forskriften aktivt. Vestfold skiller seg ut med en tydelig regional prioritering av scenekunst, særlig historiske spel, utendørsoppsetninger, revy, stand-up og improteater. Vestland har koblet ordningen til regional plan og prioriterer nyskaping, nettverk, kunnskap, mangfold og klima-/miljøhensyn. Oslo står i motsatt ende og oppgir at det ikke ble lagt inn slike særskilte regionale prioriteringer i 2025.

Østfold har lagt inn en modell som skiller mellom idéfase, gjennomføring og større utviklingsløft, mens Buskerud har en tilsvarende nivåmodell med krav om egenandel og sterk vekt på samarbeid.

Prosjektvarighet varierer også: Vestland åpner for ett- til treårige prosjekter, mens Innlandet uttrykkelig ikke gir flerårige tilskudd. Trøndelag åpner for prosjekter på inntil tre år, med ordinær søknadsterskel på minimum 35.000 kroner og maksimum 250.000 kroner, men med mulighet for unntak for særskilt regionale prosjekter.

Innlandet og Vestland bruker ordningen bredere kulturpolitisk, mens Trøndelag ligger tett på forskriftens formål, men med en innretning der en tidligere, lignende fylkeskommunal ordning er videreført eller erstattet.

Tatt i betraktning den relativt korte tiden fra midlene ble bevilget fylkene, til forskriften var klar og fylkene skulle ha ordningen operativ, kan det tenkes at med mer tid ville fylkene i enda større grad forsøkt å knytte ordningen til å understøtte regionale prioriteringer.

Varierende grad av medvirkning

Når det gjelder medvirkning er bildet mer variert. Buskerud oppgir medvirkning i utformingen av regionale kriterier, Østfold viser til lokale innspill, og Oslo planlegger en innspillsprosess før permanente retningslinjer fastsettes. Flere fylker har også gjennomført informasjonsmøter og søkerveiledning. Det synes likevel ikke som at noen av de åtte fylkene har etablert regionale tildelingsutvalg med representanter fra frivillige, profesjonelle og kommuner, slik organisasjonene opprinnelig foreslo.

Forvaltningsmodellene varierer mellom administrativ og politisk behandling. Ingen av fylkene dokumenterer i seg selv hvordan medvirkning har kommet til uttrykk i selve tilskuddsforvaltningen.

Forholdet til eksisterende ordninger

Spørsmålet om addisjonalitet, altså om støtten faktisk har utløst aktivitet som ellers ikke ville funnet sted, er det vanskeligste å besvare. Akershus, Buskerud, Vestfold, Oslo og Østfold beskriver fondet som et supplement eller som en ordning som fyller et rom mellom eksisterende ordninger. Dette støtter en forståelse av fondet som et nytt virkemiddel, men faktisk addisjonalitet krever mer enn slike egenvurderinger.

To fylker gjør spørsmålet særlig relevant. Vestland har styrket rammen betydelig ved å tilføre 7,57 millioner kroner i egne midler, men har samtidig slått Regionalt kulturfond sammen med Kulturelt utviklingsprogram og senere innlemmet flere ordninger. Det kan være en reell styrking, men gir også mulig overlapp.

Trøndelag oppgir på sin side at Regionalt kulturfond i 2025 erstattet den tidligere ordningen Kulturtilskudd, fordi ordningene var overlappende. Trøndelag kan samtidig ha mobilisert nye aktører til å søke, men er likevel det

tydeligste tilfellet i utvalget der fondet ser ut til å være del av en omlegging av eksisterende regional tilskuddsforvaltning.

Både Trøndelag og Vestland har i 2025 gjort større endringer i innretning av tilskuddsordninger. Spørsmålet om Regionale kulturfond har bidratt til å erstatte eller supplere øvrige tilskuddsordninger, er det ikke mulig å konkludere på ved hjelp av kartleggingen. Det er ikke unaturlig at mange av prosjektene allerede lå latent i feltet og ble realiserbare kun fordi ordningen kom på plass, i så fall er dette klart i tråd med intensjonen. Hvor mange som likevel ville blitt realisert, er nær umulig å kunne svare på uten å se nærmere på utviklingen av kulturtilskuddene de seneste par årene.

Regionale kulturfond fremstår lavterskel og tilgjengelighet

Forvaltningen fremstår i første tildelingsår som lavterskel. Flere fylker viser til informasjonsmøter, dialog og veiledning, og enkelte ordninger åpner for mindre tildelinger og korte utviklingsløp. Samtidig viser variasjonen i terskler, egenandelskrav, rapporteringskrav og prosjektvarighet at ordningen løses ulikt. Flere av de opprinnelige ønskene fra organisasjonslivet, som enkel administrasjon, fleksibel prosjektvarighet og målgruppenær vurdering, kan derfor ikke bekreftes fullt ut gjennom fylkesrapporteringen.

Grunnlag for videreføring

Fylkeskommunene har i hovedsak fanget opp statens og organisasjonslivets formål om samspill, aktivitet og kulturfrivillighet. Ordningen har også blitt et synlig virkemiddel, med stor søknadsinteresse og en klar overvekt av midler til samspillsprosjekter mellom frivillig og profesjonell. Samtidig er gjennomføringen ujevn når den vurderes opp mot organisasjonslivets opprinnelige premisser når det kommer til medvirkning.

Regionale kulturfond har langt på vei realisert ideen om et nytt regionalt virkemiddel for prosjekter i skjæringsfeltet mellom frivillig og profesjonell kultur. Det er likevel ikke dokumentert at fylkeskommunal forvaltning i første tildelingsår fullt ut har gitt addisjonelle midler, reell målgruppemedvirkning og treffsikker støtte til de samarbeidsformene som organisasjonslivet opprinnelig løftet fram. For dette kreves en dypere analyse av prosjektgjennomføring og intervjuer med representanter fra kulturlivet i de respektive fylkene.

Tatt i betraktning at ordningen er ny og i prinsippet kom til på kort varsel i fylkeskommunene, er det vår oppfatning at ordningene har vist seg som et viktig og relevant virkemiddel det er gode grunner til å videreføre og prioritere.

Avsluttende bemerkning

Et hovedspørsmål er om fylkeskommunene har fulgt opp ordningens opprinnelige tanke om et supplerende, regionalt og målgruppenært virkemiddel for samarbeid mellom frivillig og profesjonelt kulturliv, eller om fondet i praksis blir, eller står i fare for å bli, absorbert i ordinær fylkeskommunal tilskuddsforvaltning i form av at den legges til den fylkeskommunale rammeoverføringen.

Det trenger ikke nødvendigvis være negativt, men spørsmålet som fort melder seg er om tanken om et nytt virkemiddel for frivillig-profesjonelt samarbeid er tilstrekkelig etablert. En videre evaluering bør særlig undersøke faktisk gjennomføring av prosjektene, søkeres erfaringer med ordningen, eventuell endring i øvrige fylkeskommunale kulturordninger og om støtten har gitt aktivitet som ellers ikke ville blitt realisert.

Kulturalliansen

Kulturalliansen er kulturfrivillighetens paraplyorganisasjon. Vi vil styrke det frivillige, organiserte kulturlivets posisjon og rammevilkår i samfunnet. Våre 34 medlemsorganisasjoner engasjerer seg innen musikk, sang, korps, dans, teater, revy, kulturarv, læring, gaming og laiving. Besøk kulturalliansen.no for mer informasjon om arbeidet vårt.

Kulturalliansen